

GÖTEBORGS UNIVERSITET

Det här verket har digitaliserats i ett samarbete mellan Litteraturbanken och universitetsbiblioteken i Göteborg, Lund, Umeå och Uppsala.

Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den tolkade texten kan innehålla fel.

Därför bör du visuellt jämföra den tolkade texten med de scannade bilderna för att avgöra vad som är riktigt.

Om du anser dig ha upphovsrätt till detta material, ber vi dig vänligen kontakta Göteborgs universitetsbibliotek.

The digitisation of this work is a collaboration between The Literature Bank and the university libraries in Gothenburg, Lund, Umeå and Uppsala.

All printed text is OCR processed into machine readable text. This means that you can search the document and copy its text. Older documents with print in poor condition can be hard to process and may contain errors. Compare the interpreted text visually to the scanned image to determine what is correct.

If you believe you own the copyright to this work, please contact the Gothenburg University Library.

GÖTEBORGS
UNIVERSITET

LUNDS
UNIVERSITET

UPPSALA
UNIVERSITET

51/11
50

STOCKHOLMS- BILDER

*Obs. öfver
Toregårdens
samlingar
hafva delvis*

titeln Bilder ur Stockholmslifvet

50 Saml.

AF

J.O. ÅBERG

UNIVERSITETSBIBLIOTEK
LUND.

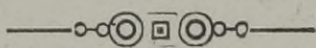
STOCKHOLM, F. & G. BEIJERS BOKFÖRLAGSAKTIEBOLAG.

Pris: 60 öre.

Historiska Berättelser af J. O. ÅBERG:

1. Ett qvinnodåd. Berättelse från striderna vid Kalmar under Karl IX:s tid.	— 60.
2. Lots-Jakob. Berättelse från ryssarnes härjningar på våra kuster 1719.	1: —
3. Skräddarne i Greiffenhagen. Julberättelse från 30-åriga kriget.	— 35.
4. Karl XII:s värja. Berättelse.	— 80.
5. Erik Ollikainen. Historisk-romantiska skildringar från Sandels fälttåg i östra Finland 1808.	1: —
6. Spofvens pistol. Ett äfventyr från sista finska kriget.	— 50.
7. Sammansvärjningen i Krakau. Historisk-romantisk skildring från Karl X Gustafs polska krig.	— 50.
8. Karl XII som fångvaktare. Berättelse.	— 50.
9. "Lasse i Gatan". Från Karl XII:s tid. Berättelse för folket.	— 60.
10. Banér i säcken. Historisk skildring från trettioåriga kriget.	1: —
11. Måns Lurifax. Äfventyr från Magnus Stenbocks fälttåg i Skåne 1710.	— 75.
12. Snapphanarne. Romantiserade skildringar från Karl XI:s krig i Skåne 1677.	2: —
13. Den siste Karolinen, eller tre svenska krigsfångars äfventyr under flykten från Archangel 1712.	— 60.
14. Mjölmarflickan vid Lützen. Ett tvåhundra-femtioårigt minne.	— 50.
15. Under snapphaneecken. Äfventyr från 1678.	1: —
16. Öfverlöparen. Romantiserad skildring från 1719.	— 50.
17. I hålvägen. Romantiserade skildringar från Baltzarfejden i Jemtland 1612.	— 75.
18. Svenskarne på Hammershuus. Historisk roman.	1: 75.
19. Länsmannen. Berättelse från Karl IX:s danska fejd 1611.	— 60.
20. Kapten Severin. Historisk berättelse från Karl XI:s tid.	1: 25.
21. Nattvardsgästerne. Ett gammalt historiskt minne.	— 75.
22. Gösta Kroknäsa. Berättelse från Gustaf II Adolfs ungdom.	— 75.
23. Gustaf II Adolfs sista Julafton. Berättelse.	1: —
24. Tyrannens lön. Berättelse från Jösse Erikssons dagar.	— 50.
25. Rebellens dotter. Romantiserad skildring från Karl X Gustafs polska krig.	— 75.
26. Soldattorpet vid Rajalaks. Berättelse från sista finska kriget.	— 75.
27. På Köpingshus. Berättelse från Engelbrekts befrielsekrig.	— 60.
28. Storm, Strid och Frid. Tre småländingars äfventyr under trettioåriga kriget.	— 60.
29. "Rifjernet". En snapphanehistoria.	— 35.
30. Hjeltarne från Savolaks. Berättelse.	2: 25.
31. Stensö-Lasse. Berättelse.	— 60.
32. Fiskarflickan. Berättelse.	— 60.
33. Daniel Juth. Berättelse.	— 40.
34. Eleonora Lubomirski. Historisk-romantisk skildring från Karl X:s och Karl XI:s tid.	2: 25.
35. Karl XII:s skyddsling.	— 40.
36. Räfskinnet. Berättelse från trettioåriga kriget.	— 75.

STOCKHOLMSBILDER

TECKNADE

AF

J. O. ÅBERG.

FEMTE SAMLINGEN.

STOCKHOLM,
F. & G. BEIJERS BOKFÖRLAGSAKTIEBOLAG.

STOCKHOLM

J. O. ABERG

MALMÖ, 1897.
M. POLHEIMERS BOKTRYCKERI.

När man har brådtom.

»Ja, vänta du, din erkeskojare, jag hittar dig allt någon gång. Du säger att du har brådtom, men att betala mig de hundra kronor, som du varit skyldig mig i öfver två år, dertill har du inte brådtom. Men, som sagdt var, jag hittar dig väl vid något lämpligare tillfälle och . . .»

»Se så, lugna dig. Du skall få dina pengar, bara jag utfår hvad jag har att fordra, men nu . . . farväl, jag har mycket brådtom.»

Och med snabba steg ilade gäldenären bort från sin fordringsegare, som stod kvar utanför källaren Reijsen vid Skeppsbron med verkligt lång näsa.

»Den bofven», mumlade Axel P., ty så hette fordringsegaren, och stampade ursinnigt i stenläggningen, men jag skall nog vakta ut honom, det kan han vara säker på.»

Ungefär en vecka hade gått till ända. Det var en blåsig och på alla sätt ruskig dag i september månad, när Axel P. händelsevis mötte sin gamle vän och skolkamrat, Arvid S. i hörnet af Slussen och Räntmästarehuset.

»Det var fasligt, hvad du ser nedstämd ut», yttrade Arvid S. efter det de första helsningarne voro undanstökade. »Har något olyckligt händt?»

»Ja, på sätt och vis.»

»Berätta det för mig. Du vet att du kan anförtro mig, såsom en gammal vän, allt hvad du vill.»

»Ja, det vet jag. Nå väl! jag tänkte att i afton få resa ned till Göteborg och därför är jag ute för att samla in så mycket som möjligt. På ett par ställen har det lyckats, men . . . hör du, du kan väl inte låna mig hundra kronor på så der åtta dagar?»

»Om jag hade träffat dig i går, så skulle det lätt kunnat gå för sig», svarade Arvid S. »Jag har, som du ser, nyligen betalt min skraddare sjuttiofem kronor, men han hade gerna kunnat vänta. Här ser du den kvitterade räkningen.»

»Ja, det är rent åt fanders. Jag vet sannerligen inte, hur jag skall komma i väg.»

»Är det då så nödvändigt just i dag?»

»Ja, i dag är den bästa tiden.»

»Hör du», utbrast Arvid S. och knäppte med fingrarna, »Kalle M. är ju skyldig dig hundra kronor?»

»Ja, dem får jag aldrig. Det är inte lönt att . . .»

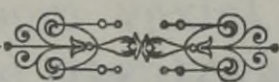
»Men han kvitterade i går ut ett arf på tre tusen kronor och . . . se der går han, han har brådtom som vanligt.»

Utan att gifva sig tid att taga afsked af vännen, störtade Axel P. mot vestra slussbron, oaktadt betjeningens signaler derifrån. Bron gick emellertid upp och Kalle M. var den siste, som kom öfver. Utan betänkande hoppade Axel P. öfver stängslet och kom upp på den norra brohalfvan, just som den var skild från den södra ungefär ett par alnar. Han tog ett väldigt hopp, men som öppningen allt mera vidgades, plumsade han ned i vattnet rakt framför bogen till en vedskuta.

Bland de menniskor, som ögonblickligen skockade sig på platsen, syntes äfven Kalle M.

»Hör du», ropade han till Axel P. under det denne kraflade sig upp på vedskutan, »du har haft för brådtom. Möt mig klockan fyra å Pelikan; jag bjuder på middag och mera till.»

Följd af skrattande menniskor, lomade Axel P. af, men från den dagen aktade han sig nog att hafva brådtom när slussbetjeningens signalpipa ljöd.

Från armod till välstånd.

- » **V**et du, det var länge sedan jag träffade Konrad L.»
- »Jaså! Hur länge då?»
- »Minst ett par år.»
- »Åh, tusan! Jag träffade honom i förgår.»
- »Hvar då?»
- »I Strömparterren.»
- »Nå, är han sig lik?»
- »Ne-nej, det skall inte vara mycket det.»
- »Har han varit sjuk?»
- »Ja, vet du, på den frågan kan jag sannerligen icke afgifva något bestämdt svar.»
- »Du kunde väl åtminstone se på hans yttre, om det blifvit någon sådan förändring med honom?»
- »Ja, nog var han förändrad, så mycket såg jag, men som han hade mycket brådtom, så gaf han mig ej tid att göra honom några närmare frågor.»
- »Men du sade ju nyss, att ni träffades i Strömparterren, och då...»
- »Jag vet hvad du vill säga, men sammanträffandet skedde just som han skulle gå, och dessutom hade han i sällskap en ung, nära nog bildskön kvinna, och du förstår att jag under dylika förhållanden ej kunde göra några frågor, som rörde honom sedan han var bosatt här.»

»Nu begriper jag. I alla fall ett högst intressant ämne och jag skall uppbjuda allt för att leta ut rätta förhållandet.»

»Det blir kanske allt något svårt.»

»Tror du det?»

»Ja, i synnerhet om hans meddelande går ut på hans enskilda lif.»

»Hm, hm!»

* * *

De båda vänner, som vexlat dessa ord, gingo under tiden promenerande fram och åter på Karl Johans torg. Det var underliga känslor, som besjälade dem, ty Konrad L. hade under ganska länge förekommit dem så besynnerlig, innan han på en lång tid helt och hållet försvann ur deras synkrets.

De hade just vikit af in på östra uppfartsvägen till Södermalm, der den längste af dem, han som träffat Konrad ett par dagar förut, plötsligt grep vännen i armen och hejdade honom med dessa ord:

»Han kommer just der.»

»Hvar, hvar?»

»Der, utanför Pelikan. Han har samma kvinna med sig och dessutom en liten pojke.»

»Då är han väl gift?»

»Ser så ut.»

Återseendet mellan de tre vännerna blef hjertligt och då Konrad märkte deras nyfikna blickar, sade han barskt:

»Här är inte platsen för några förtroliga meddelanden. Vi sätta oss i ångspårvagnen och resa hem till mig. Det är snart middag och en lång tid har förflutit sedan vi inmundigade en sådan tillsammans. Kom, om ni ha tid?»

»Ja.»

»Ja.»

Länge dröjde det naturligtvis ej förrän det lilla sällskapet var församladt i Konrad L:s fint inredda våning.

Och medan hans unga, förtjusande hustru styrde om middagen, förtäljde han för vännerna den del af sin lefnadssaga, som för honom blef den afgörande vändpunkten.

Hungrig och trött, samt i följd deraf nära nog förtviflad, hade Konrad L. en ruskig höstafton gått framåt Vasabron. Han visste ej, hvar han skulle få luta sitt hufvud, och jemt piskade honom regnet obarmhertigt i ansigtet.

Plötsligt varseblef han tvenne ruskiga figurer, som hastigt gingo öfver till motsatta gångbanan och i råton sporde en der befintlig, välklädd person:

»Hur mycket är klockan?»

Den välklädde såg sig om efter något skydd, ty han anade nog, att bofvarnes mening var att råna honom.

I samma ögonblik var också Konrad framme, och för hans kraftiga näfve lågo skurkarne snart med benen i vädret. Tillstädeskommande polis tog hand om dem och de befunnos då vara länge efterspanade och farliga förbrytare.

»Och detta äfventyr lade grunden till min lycka», slutade Konrad just som den unga makan kom in med det besked, att middagen var i ordning. »Hon är enda barnet till den, som jag lyckades rädda. Så händer det ibland, att lyckan plötsligt kommer när man tror att den är som längst borta. Och nu äro ni välkomna till mig, så ofta ni ha edra vägar hitåt.»

»Ja, min mans vänner äro också mina.»

Vackra Lisa.

Hon kallades allmänt så, den lilla sömmerskan vid Bondegatan, långt ute på Södermalm. Och hon gjorde äfven fullt skäl för den benämningen. Det var högst sällan man såg henne dyster och det ehuru hon var tvungen att taga nätterna till hjälp för att kunna försörja, icke allenast sig sjelf utan äfven den gamla modren, som till råga på olyckan, också var mera än halfblind.

»Har det gått för andra, så bör det väl också gå för mig», brukade hon skämtsamt uttrycka sig, då någon af hennes väninnor förundrade sig öfver den arbetsamhet, hon städse ådagalade — »och», brukade hon alltid sluta — »jag ber hvarje dag Gud om krafter att kunna stå ut och jag byser en fast förtröstan till att han bönhör mig, ty han öfvergifver aldrig den, som redligt vill sträfva sig fram.»

Detta var ett underligt tal i mångas öron, men det visade sig att det till fullo var sannt som den unga flickan sade.

Också hade hon så mycket arbete hon kunde hinna med; ja, ibland hände det till och med att hon

måste afsäga sig en del, emedan hon ej ansåg sig kunna medhinna betinget till den utsatta tiden.

»Du kan väl taga någon till hjälp», utbrast då alltid den gamla modren. »Det finnes ju så många flickor, som gå utan arbete och — —»

»Ja, det vet jag nog», afbröt vackra Lisa raskt. — »men jag litar blott på mig sjelf, ty vanligtvis bruka sådana som gå i hjälp, mer eller mindre slarfva ifrån sig arbetet och då blir det ju ändå jag, som får bära skulden för slarfvet. Nej, mamma lilla», slutade hon och kysste ömt den halfblinda — »vi hafva det nog bäst för oss sjelfva och — — men det är sannt», afbröt hon sjelf sin mening — »jag måste skynda bort med klädningen, ty det är ju till senast i afton som den skall vara färdig.»

På utsatt timma stod också Lisa inför sin arbetsgifvare, en välvillig gammal köpman. Plagget synades med kännaremin och betalades. Glad öfver att hon till dagen derefter, en söndag, skulle kunna bereda modren en liten glädje skyndade hon ut för att skaffa något af det, som hon visste vara den gamla kärt.

Denna afton hörde visserligen till vårens eller pånyttfödelsens tid, men den var ändock ovanligt kall och det snöglopp, som då och då föll, gjorde vistelsen utom hus allt annat än behaglig. Också skyndade den unga flickan att så fort som möjligt göra sina uppköp, hvarefter hon ilade uppåt den backiga Götgatan.

Hon hade kommit fram till den väg, som från Götgatan leder ned till Södra stationen, och just som hon skulle passera denna breda farbana, hörde hon en mjuk och på samma gång sorgsen flickröst bedja:

»Jag är så hugring, och mamma ligger sjuk!»

Denna så godt som hopplösa stämma skar Lisa in i själen, ty hon förnam rösten blott på några stegs afstånd.

Hon vände sig därför nästan blixtnabbt om, och möttes af en ungefär tioårig flickas aftärda ansigte.

»Hvar bor du, kära barn?» sporde Lisa under det hon lutade sig ned och klappade den bleka kinden.

Som en hviskning, af rädsla från de barnsliga läpparne kom detta svar:

»Vid Ölandsgatan.»

»Kom», sade Lisa beslutsamt och såg in i den fattiga flickans vackra, men af nöden och svälten matta ögon — »jag följer dig.»

* * *

»Förlåt mig, kära lilla mamma, att jag dröjt så länge, men se — ja, det var så mycket folk i boden, att — att — jag — inte — —»

»Kära barn», afbröt modren under det hennes båda händer öfverforo dottrens vågiga hår — »det går ju inte någon nöd på mig så länge du orkar arbeta. Det är väl inte heller så sent kan jag tro?»

»Klockan är snart nio.»

»Men, kära Lisa», nästan hviskade den gamla fram, under det hennes ansigte lyste så mildt — »det var nog bra liten betalning som du fick, eftersom du inte har mera hem med dig — ja, se så, blif nu inte —»

»Mamma, kära mamma, jag rår ej för det», afbröt den unga flickan och slöt sig varmt intill den gamla — jag har — —»

Innan hon talat till slut knarrade den låga dörren och tvenne manspersoner trädde in. Vid åsynen af dem flammade Lisas vackra ansigte i en sannskylig purpur.

»Här behöfves intet vidare krus», utbrast den gamle köpmannen, ty det var han, som för blott ett par timmar sedan lemnat den unga sömmerskan betalningen för hennes arbete. — »Jag vet nu allt, hvad jag förut anat, och det är att min son älskar dig och du honom med en ren och innerlig kärlek. Länges har jag motsatt mig hans böjelse, men då vi båda nu, utan att du sett oss, varit vittne till hur du använde en del, ja kanske den största, för att hjälpa en i verk-

lig nöd stadd familj, så bevisar detta bäst, att du har ett hjerta så godt som guld. Det var på Adolfs enträgna böner som vi smögo oss ut efter dig. Jag erkänner villigt, att jag ej trodde hvad han talat om dig, men nu vet jag att han talat sannt, och bättre sonhustru kan jag aldrig få. I höst öfvertager han affären och då vill jag att han skall blifva lycklig i eget hem. Se så, barn, min välsignelse hafven I, och att din moder, Lisa, också instämmer deri det betviflar jag icke.»

Det skimrade till en så underbar stråle i de halfskumma ögonen. En ström af tårar bröt fram ur dem, men det var en glädjeström och det var med möda, som den gamla kunde frampressa dessa ord, under det hon nästan konvulsiviskt slöt dottren och den unge mannen i sin famn:

»Gud — — va—re med — — eder och välsignelsen följ!»

Det var många, som afundades vackra Lisa hennes lycka, ty afundsmän och dito kvinnor finnas öfver allt, men hvad brydde sig de unga derom! Kan ej en fattig sömmerska vara lika hederlig som den rika och förnäma odågan? Jo, för visso, mången gång ännu mera? Lasta ej den ärliga fattigdomen, lasta blott den smygande skenheligheten, som är i stånd till att begå nästan hvilka brott som helst. Jesuitismen reser alltjemt sin afskyvärda hjessa.

Det finnes nog ännu många flickor, lika vackra som Lisa, om ej till det yttre, så dess bättre, till det inre, och måtte det beskäras dem samma lycka som den fattiga sömmerskan vid Bondegatan fick. Den äro de ärligt värda.

»Hållhaken!«

»**A**r det verkligen sant, att Kalle B. lagt bort alla spritdrycker?»

»Ja, det kan du allt lita på! Men hvarför frågar du så?»

»Hvarför? Kan du inte begripa det?»

»Åh jo, någorlunda, men jag tycker att det är så . . .»

»Besynnerligt, menar du! Ja, jag medgifver gerna detta, men förhållandet är verkligen så.»

»Du tyckes känna väl till det.»

»Jo, det kan du lita på.»

Det var två vänner, som en afton i slutet af 1870-talet utbytte dessa ord, när de en kall decemberkväll träffades på Stortorget. Den förste frågaren, Sven R., delgaf kamraten, Anton P., sitt beslut i denna sak med dessa ord:

»Om du vill som jag, så gå vi in till Rosengrens och dricka en toddy, och der ska' du få höra orsaken till den metamorphos, som vännen Kalle undergått. Den är betecknande nog.»

Sagdt och gjordt. De båda vännerna följdes åt till den uppgifna källaren i Salviigränd.

De hade nätt och jemt hunnit inträda dit, då Anton P. bakifrån greps i armen och en manlig stämma utbrast:

»Vänd om, pojkar, jag skall tala med eder!»

De båda vännerna gjorde stora ögon, ty framför dem stod Kalle B.

»Hvad vill du?» sporde Sven förundrad.

»Tala vid er, naturligtvis.»

»Nå, stanna här då! Här finns plats för oss alla.»

»Nej», svarade Kalle, »här stannar jag inte.»

»Hvarför?»

»Jag vill att ni ska' följa mig hem.»

»Är det din mening?»

»Ja visst. Annars hade jag inte framkastat den meningen. Kom, så ska' ni få se, hur treffligt jag har hemma hos mig!»

»Kör till!»

* * *

»Och der var det i sanning treffligt. Den unga frun, en förtjusande uppenbarelse, mottog sin mans gäster på ett förekommande sätt, och snart var samtalet i full gång.

»Nå, fram med din historia!» utbrast slutligen Anton P.

»Ja», menade Sven R., »du må tro att vi ä' riktigt nyfikne.»

»Hvad! hvad!» utropade unga frun och rodnade.

»Hvad är det, som du lofvat?»

»Min historia», svarade Kalle gladt och tryckte den unga makan till sitt bröst. »Nu ska' de få veta, hur det kom sig att . . .»

Innan mannen hann tala till punkt, förseglade hon hans läppar med en varm kyss och rusade derpå ut i ett annat rum.

Historien tangerade den vanliga gränsen. Sem en glad student kom han till Stockholm och det berusande hufvudstadslifvet ryckte honom snart in i sina

frestande hvirflar. Och att undkomma dessa behöfves det i sanning en grundfast karakter.

Men Kalle B. hade ej denna karakter. Han valde slutligen ej sina sällskap och inom kort var han, såsom man säger, nedsjunken i dyn.

Då hände det sig en afton, då han gick hem från en glad tillställning, att han på Riddarhustorget blef i tillfälle att rädda en ung flicka från ett par glopar, hvilka antastat henne.

Fridstörarne fingo betydligt med stryk. Kalle hade plötsligt nyktrat till och den unga flickan hade ej något emot att han gjorde henne sällskap.

När de skiljdes åt, måste han uppgifva sitt namn och sin bostad, och dagen derefter erhöll han en inbjudning att komma till middag hos kommerserådet W.

Och det som derefter följde kan lätt inses. Elin, kommerserådets enda dotter, fattade snart tycke för sin räddare och hon fick äfven gensvar.

»Men nu», utbrast Kalle B. just som den unga makan åter kom in, »nu ska' ni få höra orsaken till, hvarför jag helt och hållet afsvurit all spirituosa och . . .»

»Usch, att du vill prata derom, Karl!»

»Ja, hvad gör det?»

»Men, hvad skall folk tänka om att . . .»

»Det bryr jag mig ej om», afbröt Kalle B. och drog den unga makan ned på sitt knä. »Endast ett vill jag säga, och det är, att hon på mig lagt en hållhake, som är den ljufvaste som finnes, och utan hvilken jag skulle ofelbart hafva varit förlorad. Och denna hållhake, som räddat så många, och som, hoppas jag, kommer att alltid fortsätta sitt räddningsverk, det är — kärleken.

Hornlundskan.

Det var såsom det heter, »en trirolig käring», den der Hornlundskan. Ifrån morgon till kväll såg man henne ute på gatorna och torgen och det fanns till och med elaka tungor, som skvallrade om, att hon syntes på dessa platser äfven »från kväll till morgon».

Hur det förhöll sig med den saken, skall här nedan berättas.

Det var en ovanligt ruskig decemberafton i början af innevarande årtionde. Det snögloppade så det nära nog stod som spö i backen och den häftiga nordostvinden for pinande genom gator och gränder. Och i följd deraf voro endast de menniskor ute, hvilka nödvändigt behöfde vara det.

I en af de gränder, som förbinda Stora Nygatan med Vesterlånggatan, nämligen »Sven Vintapparens gränd», bodde Hornlundskan tre trappor upp i ett litet kyffe, som knappast kunde få namn af rum. Det var ej många, som besökte den gamla kryddkrämar-
enkan, men bland dessa få varseblet husets folk nästan hvarje dag en gammal, kutryggig gumma, som mödosamt sträfvade uppför de tre temligen branta trapporna. Vanligtvis dröjde hon ej länge der uppe och detta syntes för de nyfikne vara högst besynnerligt.

En af dessa, den nyfiknaste af alla, kom af »en händelse», såsom hon sedan omtalade, att vara åhörarinna till det korta ordbyte, som den ofvan nämnda kvällen egde rum, när den kutryggiga lemnade Hornlundskan. Ordbytet egde nämligen rum i den sist nämndas halföppna dörr, och lydde så!

»När går du dit?» sporde den kutryggiga.

»I kväll.»

»Men hvilket väder!»

»Det rör dig inte.»

Och med dessa ord slogs dörren igen med en duk-tig skräll och den kutryggiga skyndade, så fort hon kunde, ned för trapporna.

* * *

Den som icke gaf sig, det var den nyfikna. Hon vaktade ut Hornlundskan och när denna ungefär en timma derefter smög sig ut, bärande på en försvarlig korg, följde den nyfikna henne tätt i spåren.

Och så bär det af nära nog Hornsgatan i ända och framför en usel träkåk vid en af dess tvärgränder stannade Hornlundskan.

Det såg ut, som om hon skulle varit rädd för att träda in i kåken, och hon satte för några minuter ned den tunga korgen på gatan, medan hon pustade ut. Under dessa ögonblick hade hon fått så pass mycket mod, att hon slutligen knackade på den lilla, åt gårds-sidan liggande dörren.

»Aha», tänkte den nyfikna, der hon stod gömd i ett hörn, »är hon af den der ullen! Det är här som Peterssenskan bor och hennes pojke är sjuk. Nu förstår jag, hvarför Hornlundskan helst går ut om nätterna. Jaha . . . nu begriper jag det!»

När dörren öppnades, sköt Hornlundskan in den tunga korgen och sprang från stället så fort hennes ben det tilläto.

Men hack i häl följde också den nyfikna och när hon morgonen derefter vaknade, ilade hon ut. Och

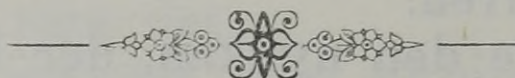
innan middagstimman inbrutit, visste »staden inom broarne» om, hur det plögade gå till vid Hornlundskans kvälls- och nattpromenader. Och ej många dagar derefter hade också hela Stockholm fått kännedom om samma sak.

Ett par år derefter, en söndag, var det en enkel begrafning på Nya kyrkogården. Bland de sörjande märktes en medelålders kvinna, åtföljd af en ung student. Och när den officiela akten var slut och grafven skulle skottas igen, trädde den sistnämnde fram och sänkte ned i den tysta gömman en vacker krans, under det han yttrade dessa ord:

»Såsom *yttre* människa var du obetydlig i *ytliga* människors ögon, men du hade ett värde som aldrig skall förblekna, och detta var den innerliga hjertats godhet, som helst öfvade barmhertighet i tysthet. Och häri ligger det största värdet. Sof i lugn, du gamla, vördade kvinna. Ditt minne är ej graflagdt med att mullen täcker din jordiska stofthydda.»

Studenten var Peterssonskans pojke, till hvilken Hornlundskan testamenterat sin ej obetydliga kvarlåtenskap. Han blef också en nyttig medlem i samhället, och hvarje år ligger alltid, begrafningsdagen, en frisk krans på hans välgörarinneas graf.

Hedra dina goda minnen, hur små de än äro, så hedrar du dig sjelf.

»Kackerlackan.»

Det var alls icke underligt att gamla Fina kallades så, ty om någon lade sin näsa i blöt, så var det sannerligen hon. Och det kvittade henne lika, antingen hon kände till förhållandet eller ej.

Tvärtom var det för henne så mycket mera pikant, om hon kunde få tag i någonting, som för henne var lika med den röda färgen för den blinde; hennes lifliga, ja, allt för lifliga fantasi kunde då få skena åstad så mycket den behagade och det ville ej säga så litet. Visserligen hittade hon, liksom den blinda hönan, då och då ett korn, men allt det andra var såsom vädret, och de mest befängda historier satte hon i gång — om personer, som hon aldrig i sitt lif hvarken sett eller talat med, ja, ibland vrängde hon till namnen på sina offer så uppåt väggarne, att om det fanns någon, som i historien kunde spåra någon liten skymt af sanning, så mäktade han eller hon svårligen ändå bli klok på det hela.

Och detta var mången gång en ren lycka för »Kackerlackan», ty annars hade hon utan tvifvel suttit der hon hvarken fått skåda sol eller måne skina och, hvad värre var, hade ej kommit i tillfälle att idka den

kära »sport», utan hvilken hon säkerligen skulle tvinat bort.

Fina S. hade en så kallad strykinrättning, men sjelf »strök» hon helst kring gator, torg och gränder samt i husen, för att snappa upp åtskilligt att koka en mustig »skvallersoppa» på.

Under tiden sköttes »inrättningen» af tvenne flickor, som just ej voro så nogräknade, utan ibland mot-togo besök af sina »grabbar» och deras gelikar, då orgier af hvarjehanda slag förekommo.

Dag för dag hade förbittringen mot Fina S. tilltagit icke blott i det kvarter, der hon bodde, utan äfven långt der utom.

Väl erhöll hon mer än en varning, men alltid gaf hon detta obesvärade inpass:

»Låt dem ilskna till; hvad bryr jag mig om det!»

»Men är du inte rädd för stryk?»

»Stryk! Hå hå, det fins väl polis, om jag inte missminner mig.»

Ja, nog fanns det polis, och det skulle »Kakerlackan» snart få erfara.

* * *

Några hus ifrån det, i hvilken hennes »inrättning» var inrymdt, fanns ett kafé, mycket besökt af arbetare och äfven andra personer. Der trufdes »Kakerlackan» nästan bäst, emedan hon der hade mer än vanligt utrymme för sina ströftåg på nästans fridlysta område.

Också hade mer än en af kaféets stamkunder så småningom dragit sig derifrån.

Väl tyckte ställets värdinna icke särdeles mycket om detta och hon sade det ganska oförbehållsamt till Fina S., men denna blott knyckte på den smala nacken, ty hela hennes gestalt såg ut som en sannskyldig humlestör, och svarade i spotsk ton:

»Jag är en hederlig menniska och går hvart jag vill och der jag trifves, dit kommer jag så ofta jag vill.»

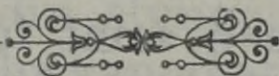
Det var också i följd deraf som hon fått sitt bi-
namn, ty lika efterhängsen som de vederstyggliga kack-
kerlackorna, var hon äfven lika svår att blifva af med.

Det skulle ändock lyckas till slut.

Bland de gäster, som stannat kvar, befann sig äf-
ven en ung, hygglig mekanikus. Denne tog ibland
med sig sin fästmö, en vacker och städad flicka. Läng-
e hade »Kakerlackan» sökt att komma åt dem, men alltid
misslyckats. Då tog hon sin tillflykt till sina vanliga
lögner och följderna deraf blef, att hon fick en stämning
på halsen.

Utslaget ljöd på två månaders fängelse och tre
hundra kronor i skadeersättning. Så kom hon ändå
ut för polisen och det för aldra sista gången, ty en
månad efter sedan hon blifvit inburad, hittade fång-
knektarne henne en morgon död i cellen. Hon hade
strypt sig sjelf.

Sedan den tiden blef det lugnt i kvarteret, ty alla
de, som hade kakerlacksnatur lät derefter varna sig af
»Kakerlackans» öde och således hade Fina S. ändå
gjort *någon* nytta i världen.

»Hur fick du din hustru.»

Denna fråga, så besynnerlig, den än låter, gjordes en afton af ingenjör M., under det han satt tillsammans med sin vän Robert P., också han ingenjör, och drack ett glas punsch i Berns'. Och när han framställde sin fråga, plirade han helt spjufveraktigt med de små klippska ögonen samt fortfor:

»Du har ju mer än en gång upprepat, att du aldrig skulle gifta dig, och så . . .»

»Smällde det till, menar du», afbröt Robert P., skrattande. »Du blef väl förvånad, när du fick bjudningskortet?»

»Förvånad! Det är för litet sagdt. Jag blef förskräckt.»

»Åhå . . . det var necken.»

»Jo, jag kunde i förstone knappt tro annat, än att någon olycka händt dig.»

»Olycka! Säg snarare lycka!»

»Nå, fram med din bekännelse nu.»

»Är du nu nyfiken?»

»Ja, som en kvinna.»

»Nå, så hör då. Men först måste du tömma ett glas för min välgång.»

»Bara din? Får jag ej innesluta din hustru i samma skål?»

»Jo, naturligtvis.»

»Skål!»

»Tack.»

Robert P:s berättelse lydde så:

Det var en mörk och ruskig afton, som han af en händelse kom att passera fram den så kallade Strandvägen utåt Djurgården. Det blåste hårdt och regnet föll efter omständigheterna temligen stridt.

Just som han kom midt för Grefbrobryggan, der Skeppsbrobåtarna lägga till trängde detta rop till hans öron:

»Tag fast pojken! Han har bestulit mig!»

Ingen polis fanns i närheten. Robert P. såg en medelstor person komma springande rakt emot sig. Det var tydligen tjuften och ung syntes han vara.

Utan ett enda ögonblicks tvekan rusade han fram, och det blef en ganska hård sammanstötning. Oaktadt Robert P. ej var så klen af sig, vacklade han dock åt sidan, medan pojken föll raklång till marken. Robert grep honom likväl genast i kragen och ryckte upp honom.

»Jaså det är du, din slyngel», utbrast han, då han igenkände en af de fabrikspojkar, som han hade under sitt befäl. »Hvad har du nu gjort för sattyg igen?»

Men pojken bara skrattade och yttrade, under det han pekade på en ståtlig kvinna, som i detsamma uppenbarade sig.

»Åh, syster, inte ska' du vara så kitslig! Hvarför nekade mor och du mig att gå på teatern i förgår? Jag har gifvit mig hin på att jag skulle spela dig ett spratt, och det har jag nu gjort och . . .»

Innan slyngeln talat till punkt, slet han sig lös och kilade med snälltågsfart från platsen.

Och der stodo nu Robert P. och den okända. Denna var naturligtvis på det högsta förlägen, men inom kort hade hon förklarat alltsammans och detta gjorde, att hennes slyngelaktige broder icke blott erhöi för-

låtelse, utan till på köpet fick en bättre plats inom fabriken.

Då Robert P. här stannade i sin berättelse, passade vännen på och frågade:

»Och du följde naturligtvis den bestulna hem?»

»Ja och jag gick ännu längre.»

»Hur så?»

»Jag blef också tjuf.»

»Du? . . .»

»Ja, så besynnerligt det låter.»

»Det der måste du förklara.»

»Gerna, jag stal hennes hjerta.»

»Aha, nu förstår jag! Men hon å sin sida blef också tjuf.»

»Robert P. gjorde »stora ögon».

»Hon . . .?» utbrast han och höll på att tappa sitt punschglas.

»Ja, just hon. Till gengäld stal hon *ditt* hjerta. Jojo, du, nästa gång jag kommer hem till dig, skall jag tala om alltsammans för din älskvärda hustru.»

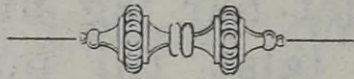
»Ja», inföll Robert, »då gå vi genast. En liten, enkel sexa kan du väl inmundiga i kväll.»

»Tack. Då gå vi genast!»

»Ja.»

Hvad den unga frun sade, när hon fick veta att Roberts vän kände till den lilla historien, det kan läsaren själf gissa sig till. Endast detta kan yppas:

»Nå, ja, en ömsesidig stöld, som gifver lycka, är ju på sätt och vis tillåten. Det är nog inte alla karlar, som på detta besynnerliga sätt få sin hustru.»

Paraplyet.

Det var en eftermiddag på förhösten som två vänner efter många års skiljsmessa från hvarandra af en ren händelse träffades i Berzelii park. Båda voro, åtminstone till det yttre, så förändrade, att de kände igen hvarandra först sedan de, som råkat taga plats på en och samma soffa i närheten af den store kemistens staty, i smyg studerat hvarandras drag en ganska lång stund.

Slutligen vände sig en af dem till den andre och sporde:

»Jag ber om förlåtelse, men är min herre icke notarien Adrian Ö?»

»Jo, och är inte du Melcker F.?»

»Jo, visst tusan är jag det! God dag, hedersvän, det var länge sedan vi träffades!»

»Ja, jag har varit borta från Stockholm i sju år, om jag lefver till julen.»

»I Upsala kan jag tro?»

»Ja, först der för att sluta min examen och sedan hos en härads höfding i Vestergötland.»

»Och hvar ämnar du nu slå ned dina bopålar?»

»Det är redan gjort här för ett par månader sedan!»

«] »Åhå! Du har kanske plats här?»

»Rätt gissadt jag är i — banken. Men du, hvad gör du nu för tiden?»

Det var Melcker F., som gjorde denna fråga. Men då han närmare betraktade Adrian O., fortfor han i det han flyttade sig närmare vännen och lade sin ena hand på hans axel:

»Blif ej ond på mig, ty jag hade inte gjort denna fråga för att såra dig, och jag . . .»

»Jag vet det», afbröt Adrian, under det ett smärtamt drag syntes kring hans mungipor, »ty dertill har du alltid varit en för upprigtig vän. Men låtom oss gå en stund och prata. Jag vill då berätta dig, hur jag haft det sedan vi senaste gången träffades.»

»Vill du», menade Melcker F., »så dricka vi i stället en half punsch för vårt återseende. Der», fortfor han och pekade på Berzeliikällaren, »der slå vi oss ned och . . .»

»Nej, nej!» afbröt i sin ordning Adrian med en viss häftighet. »Det är ju en så vacker kväll och jag längtar ut till Djurgården och . . .»

»Jag förstår dig. Nåväl vi gå ditut.»

»Ja», slutade äntligen Adrian sin långa historia och for med båda händerna öfver den i kallsvett badande pannan, »jag har nu öppet och ärligt lagt i dagen, hur jag haft det sedan du reste. Fastän jag är fattig som en kyrkrätta, såsom det heter, så vidlåder ändå icke mitt namn någon ohederlig fläck, ty jag har alltid varit mycket noga med att välja mitt sällskap. Men nu», fortfor han och lät hufvudet sjunka ned mot bröstet, »nu återstår snart nog ingenting annat, än . . .»

Adrian fullbordade ej sin mening. I stället flög en tung suck ut i rymden.

»Hvad ämnar du göra?»

Intet svar.

»Min vän», yttrade nu Melcker F. och tog den sorgsne ganska häftigt i ena armen, »kom så gå vi! Jag har någonting särskildt att tala med dig om.»

Adrian Ö. lät bokstafligen leda sig som ett barn. De båda vännerna hade hunnit fram mot Djurgårdsbron, när ett fint duggregn började falla. Adrian hade lyckligtvis paraply med sig. Just som han slog upp det, hörde han bredvid sig en klingande fruntimmersröst:

»Ack, om vi hade ett paraply, mamma! Nu blir min hatt alldeles förderfvad!»

Adrian vände sig om och mötte ett förtjusande flickansigte. Hans beslut var genast fattadt.

»Tag detta!» utbrast han och räckte sitt paraply åt den unga flickan. »Med *min* hatt är det ej så farligt som med eder!»

Och innan de båda damerna hunno yttra ett enda ord, voro de två vännerna borta.

* * *

Tack vare Melcker F—s bemedling, fick hans vän snart en plats, på hvillken han kunde föda sig. Tiden gick emellertid och de träffades först ett år derefter, underligt nog samma dag och på samma förut angifna plats.

»Sannerligen tror jag inte, att du ännu har ditt gamla paraply med dig!» utropade Melcker.

»Ja, du skall få höra. Det har beredt min lycka.»

»Hur så? Jag förstår inte!»

»Det skall du snart göra. Ett par dagar efter det jag lemnat den unga flickan det efterlängtade skyddet, såg jag i tidningarne en anmaning om, att den okände, nemligen jag, skulle med det första infinna sig på uppgifvet ställe för att, jemte återfående af lån-godset, också mottaga tacksamhet. Nåväl, jag gick till det uppgifna stället samt blef kvarbjuden i den lilla familjen och . . .»

»Ah, jag anar slutet», afbröt Melcker leende, »hon, den unga . . .»

»Är sedan ett halft år tillbaka, min älskade hustru och kommer der», afbröt Adrian. »Vi ämnade oss ut

till Hasselbacken för att inmundiga en enkel sexa, och nu följer du med förstår du.»

»Topp, jag följer.»

»Och nu skall jag säga dig», utbrast Adrian Ö. vid kaffet och punschen, »att jag har tre vänner i lifvet: först min lilla, rara hustru, så dig hedersvän och — — ja, skratta nu inte — — detta paraply. Ty hade jag ej varit så lycklig, att kunna erbjuda Hilma detsamma, skulle jag säkerligen aldrig kommit i tillfälle att göra hennes bekantskap. Derfor säger jag, hur besynnerligt det än låter, att jag nu dricker för mitt paraply. Skål!»

»Skål! Du har rätt, man vet aldrig genom hvad medel man kommer att nå sin lycka! En skål i botten för ditt paraply!»

När det »kör ihop».

»**H**vad i all världen står nu på? I dag gör du då rakt inte skäl för ditt namn, Kalle Munter?»

Med dessa ord tilltalade Axel Gråll den förutnämnde, som han mötte på Vasabron vid middags-tiden.

Den tilltalade, en ung man, ruskade på sig och kröp ihop, huttrande af köld, under det han utbrast, med en stämman, som ofta blef afbruten af de skallrande tänderna:

»Hur tusan vill du att man skall kunna vara glad i så'na tider som de närvarande . . . hu-u-u! Först . . . hu-u, en köld och en blåst, som om man vore ända uppe vid nordpolen, eller också halfvägs dit . . . hu-u-u . . . och sedan . . . annamma, hvad jag fryser, jag orkar inte längre stå här och . . .»

»Du behöfver något varmt i dig, ser jag», afbröt Axel Gråll och sneglade medlidsamt, först på Kalles nästan blåfrusna ansigte och sedan på hans skälfvande andra lekamen utan öfverrock, »här borta vid Stora Nygatan finnes ett kafé. Följ mig dit, ett par koppar af den der drycken kommer inte att göra dig illa.»

»Har du mynt då?» sporde den halft förfrusne och betraktade vännen, liksom hade han varit ett underdjur eller ett öfvernaturligt väsen. »Du är lycklig du!»

I dessa fyra sista ord låg en så bitter klagan och på samma gång någonting så hopplöst, att Axel Gråll mot sin vilja häftigt ryckte till. Han tänkte afgifva ett direkt svar, men yttrade i stället:

»Skynda på! Ju fortare vi hinna fram, desto förr kommer du att bli uppvärmd.»

De båda vännerna sutto snart framför de rykande kaffekopparne och det är helt enkelt omöjligt att förtälja, med hvilka giriga blickar Kalle Munter slukade såväl den varma drycken som den väl försedda brödkorgen. Hungern och kölden hade i ett nu slutit en oupplöslig förening.

»Nå», yttrade Axel Gråll, när han rekvirerade mera kaffe och såg, hur vännens kinder började allt mer och mer purpras, »berätta mig nu huru du haft det sedan vi sist träffades. Det var i höstas, om jag ej missminner mig.»

»Ja, i början af oktober», inföll Kalle med en suck.

»Nå, är du inte nöjd med det lilla rum, du hyrt? Det ligger visserligen bra långt uppe på söder, men snyggt var det, och . . .»

»Ligger», eftersade Kalle med tonvigt. »Låg skulle du sagt.»

»Hur så?»

»Jo, för jag har det ej mera. Det är fjorton dagar sedan jag blef vräkt midt i smällkalla vintern.»

»Men du hade ju så mycket arbete, och då . . .»

»Jag förstår, hvad du menar», afbröt Kalle Munter med en viss häftighet, »och det är, att jag skulle haft ganska mycket penningar att få. Sannt har du också. Men nu var saken den, att alla de arbeten, som jag hade på beställning, voro från landsorten. Och hur det då plägar gå, när betalningsögonblicket kommer, det har jag nog fått dyrt erfara. Före jul

afsände jag tre arbeten om tillsammans två hundra och sjuttiofem kronor, men till den dag, som i dag är, har jag inte sett skymten af dem, och det, ehuru jag påmint väl tjogtals gånger. Nå väl, då jag ej kunde betala, fick jag flytta. Der har du hela . . .»

Kalle slutade här af sig sjelf och sjönk ned i de forna, mörka tankarne. Om en stund väcktes han af vännens ord:

»Hurudan är din värdinna att ta's med?»

»Ibland si och ibland så. Den enda, jag kunde komma till rätta med, var dottern, men hon är borta nästan hela dagarne på sitt arbete.»

»Det gick upp ett ljus för mig», inföll slutligen Axel Gräll.

»Tala ut», hviskade Kalle, lik den drunknande, som griper efter ett halmstrå.

»Jag skall följa dig hem och det genast. Du vet att jag har några penningar i sparbanken, men det dröjer ju några dagar innan dessa falla ut, om jag säger upp dem i morgon. Så länge kan väl käringen vänta, så får hon ju hvad hon ska' ha och mera dertill.»

»Det tviflar jag på», var Kalles tanke, men för att ej nedslå vännen, sade han:

»Det tyckes så. Går ju an att försöka.»

Och länge dröjde det icke, förrän de båda vännerna voro på väg mot Danviks tull.

* * *

Det finnes i sanning mycket att se i »Mälardrottningen», som den svenska hufvudstaden med rätta kallas för sitt läge, hvilket gör den till en af de vackraste, ja, af många ansedd för den uteslutande vackraste hufvudstad på vår planet. Och här, liksom öfverallt i de stora städerna, finner man rikedomen och fattigdomen, glädjen och sorgen, vägg i vägg; ja, stundom under samma tak. Detta är en förunderlig ödets nyck, men det måste så vara, ty hvart hän vi än blicka om-

kring oss, märka vi hur ytterligheterna beröra hvarandra.

Men det är ju klart, att sådant icke får hänföras till någon *regel*, allra minst i en stor stad. Ty der förekommer ofta rikedom, lättjan, högmodet och njutningslystnaden i sina särskilda kvarter och stadsdelar, under det motsatserna, fattigdomen, sträfsamheten, det ödmjuka sinnet och återhållsamheten bo i sina. Och dessa sistnämnda äro för det mesta belägna i stadens utkanter, liksom blygdes de för att visa sin ringhet inför de ståtliga, bilderprydda palatsen.

Och hvarför skulle Stockholm göra ett undantag i detta hänseende? Nej, långt derifrån. Besök »Mälardrottningens» utkanter och tag reda på de usla kyfven och det armod, som finnes der ännu i våra dagar, och du skall i sanning häpna deröfver.

Och så besynnerligt, Stockholms vackraste och mest pittoreska stadsdel, Södermalm, är i nästan alla hänseenden den mest vanlottade. Den är till och med en stad för sig sjelf, hvilken ej tyckes höra till de norr om Slussen liggande delarne. Men varen säkre på, att icke länge skall det förblifva så. Den bortglömda måste i en ej så aflägsen framtid genom skönheten af sitt läge träda fram med oemotståndlig kraft ju bättre kommunikationer den får, och då torde det blifva de öfriga delarnes tur att helt beskedligt maka sig åt sidan, kanske ej så litet.

Icke särdeles långt ifrån Danviks tull låg vid tiden för denna skildring, det vill säga för omkring tio år sedan, ett ganska snyggt envåningshus med ett litet vindsrum på ena gafveln, hvarifrån man hade en ganska fri utsigt öfver Hammarby sjö och den krokiga vägen åt Nacka till.

Det var detta vindsrum, som Kalle Munter hyrt och från hvilket han blifvit vräkt.

»Den der slasen, som jemnt plitade och skref, kommer nog inte hem», skrek den tjocka egarinnan till ett par halfrusiga karlar. »Det är så godt att först som sist vräka ut hans böcker och klädespaltor,

ty jag lär väl af honom inte få ett öre mera, än jag hittills fått och . . . »

»Hur my-mycke' är ha-an sky-y-yldig?» snörflade den ene karlen.

»Tio kronor!»

»Dem betalar han aldrig», utlät sig hans kamrat, stadigare på målet. »Kom, så lyda vi genast frun.»

»Kunde ni ej vänta några dagar till, så skall jag betala», inföll i detsamma Axel Gråll och närmade sig egarinnan.

Denna betraktade honom några minuter med förvånad och liksom gäckande min, och sade derpå:

»Ne-ej, jag förstår nog. Ni är lika god som den der och vill bara uppehålla mig, så att jag inte ska' få hyra ut . . . Skynda på, karlar, och . . . »

»Ja-a . . . det är . . . så . . . kallt . . . höst», snörflade den rusige. »Kom!»

»Herr Karl Munter», hördes i detsamma en karlstämman bakom.

»Ja, det är jag!»

Den nykomne var en brefbärare, som tortfor:

»Som ni flyttat härifrån, har jag ej vetat, hvar jag skulle lemna denna avis'en.»

Med dessa ord öfverlemnade han till den förbluffade Kalle en papperslapp, som innehöll underrättelse om att han hade tre »rek» att hemta.

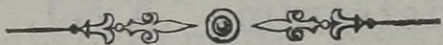
»Ja, ser ni», utbrast nu Kalle, vänd till den tjocka käringen, »hade ni varit hygglig och låtit mig bo kvar, så skulle jag ej flyttat. Här har jag nu mina väntade två hundra och sjuttiofem kronor att hemta. Så snart jag fått ut dem, skall jag betala er tian, och då hemtar jag mina saker. Adjö!»

Det är omöjligt att beskrifva, hur snopen käringen blef, men i häpenheten nyktrade den fulle till.

»Så underligt det kan gå till», utbrast Kalle Munter och fick nu sitt glada lynne igen, det vill säga gjorde skäl för sitt namn. »Efter denna dag skall jag noga spara på slantarne och . . . »

»Det gör du rätt i», menade Axel Gråll. »Du har nu en grundplåt, som i din ställning inte är att förakta. Jo, jo, du, så der kan det ibland gå till, när ödet är framme och »när det kör ihop!»

»Du har rätt, så har det också gjort för mig och detta till min lycka.»

»Hu, så kallt!»

Det tjöt och hven alldeles ohyggligt i skogarne utanför Danviks tull, och vågorna i Hammarby sjö hade tornat upp sig till en höjd, som man blott sällan varit van att se der.

Denna sjö är, såsom bekant, en af de farligaste (om inte helt enkelt den farligaste i Stockholms omgifningar) både vinter och sommar och kräfver årligen ensamt flera människolif än nära nog alla de andra tillsammans, under vintern genom det försåtliga isbälte, som täcker dess yta, och som stundligen på ett förrädiskt sätt undergräfvades genom de starka strömdragen, och under sommaren i följd af de snabba vindkast, som der hastigt aflösa hvarandra. Myndigheterna hafva derfor öfverallt utsatt varningstaflor, men hvad hjälper det mot okynniga personer, synnerligast pojkar och en god del flickor i slynåren.

De resonnera nemligen som så, att det der dumma påhittet att hindra dem från att ha en smula roligt på Hammarby sjö, det är ingenting annat än kitslighet, och så rusa de, utan att lyda varningarne, blindt åstad och blifva i åtta fall bland tio — sjelfmördare.

Der uppe i skogsbacken, endast några alnar ifrån Danviks tull, hade en vid pass tjugoårig kvinna slagit sig ned. Men hon var icke ensam. I hennes famn

sof så lugnt en treårig flicka och fastän det lilla, magra ansigtet bar snöns hvita färg, spelade likväl då och då ett lyckligt leende kring hennes läppar. Var det kanske barnets skyddsengel, som i dessa minuter visade jordens bleka dotter allt det härliga, som finnes i den verld, som tidens moln stänger för våra blickar.

»Han kommer troligtvis inte», mumlade den stackars kvinnan för sig sjelf, under det hennes af feberglänsande ögon stirrade bort mot tullen och den lilla träbron.

»Nåväl, då återstår blott en utväg, och den är ändå den säkraste, ty på den vänder man aldrig tillbaka; den är inte och skall aldrig blifva någon återvändsgränd.»

Här se vi framför oss åter en af de sorgliga historier, hvilka öfverallt möta i en stor stad, enkannerligen en hufvudstad. För fyra år sedan hade hon kommit till Stockholm och genast fått plats i en enskild familj, der hon blef bemött med ovanlig godhet.

Men så ville olyckan, att husbonden och husmodern en gång under en sjöresa kommo ut för en svår olycka, så att båda afledo med blott ett par dagars mellanrum. Greta, så var den unga tjensteflickans namn, måste nu söka sig annan plats och som det började blifva ondt om dylika just vid den tiden, så måste hon snart uppgifva hoppet om att få en dylik plats i privat hus. Hon kunde dock icke svälta och när det omsider erbjöds henne plats å ett schweizeri, antog hon den i stället för att gå under.

Det var en ny verkningskrets, hon nu kom att inträda i, men tack vare sitt goda förstånd och den lifliga vilja att sätta sig in i de för henne okända göromålen, dröjde det icke lång tid, förrän hon i dem var lika hemmastadd som en gammal och van.

Till den lokal, der hon tjenstgjorde, kom hvarje dag en ung man och intog regelbundet sina måltider och sin aftontoddy, och städse var det Gretas tur att passa upp på honom.

Till en början fästade hon icke det minsta afseende vid denne gäst, men småningom började hon än-

dock att fatta ett visst intresse för honom, ty han förekom henne så olik alla de andra.

Nog af, ett halft år hade nätt och jemnt hunnit gå till ända, förrän båda hade gjort sin förklaring. Greta skulle emellertid stanna kvar medan Oskar, så hette han, arbetade på det egna hemmet. Snart kom hon dock i en sådan belägenhet, att hon måste lemna sin plats, och till råga på olyckan var förföraren borta. Ingen visste, hvart han tagit vägen.

Kraftig och spänstig, arbetade likväl Greta för sitt barns uppehälle och det gick till en början bra, men till slut kom sjukdom och det var då som bekymren började på allvar. En dag fick hon syn på Oskar och tog reda på hvar han bodde. Så skref hon ett bref och bad honom möta henne på den plats vid Danviks tull, der vi första gången sett henne. Hon skulle vänta der tre aftnar å rad. Och det var nu tredje aftonen som hon satt der.

»Han kommer inte. Han har alldeles glömt mig och sitt barn», snyftade hon våldsamt. »Nå väl, må det gå som jag länge tänkt.»

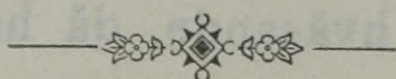
Med dessa ord tryckte hon schalen tätare om den sofvande lilla och gick ned mot vattenbrynet. Ett par fräsande vågor stänkte sitt skum i hennes ansigte och hon utropade ofrivilligt, under det hon tog ett par steg tillbaka:

»Hu, så kallt!»

»Greta, Greta!» hördes i detsamma en manlig stämma bakom henne. En man kom springande på Nackavägen, rusade ned till sjökanten, ryckte det ännu slumrande barnet ur hennes armar och öfverhöljde det med kyssar. Derpå sade han och lade hennes hufvud vid sitt bröst: »Jag anar din mening, och Gud vare lof, att jag ej kom för sent. Min vagn väntar der borta. Följ mig. Allt skall blifva förklaradt, och för dig och vårt barn äro nu sorgens dagar till ända.»

Så blef det också, men, ingen kan veta om så händt, i fall Greta ej haft anledning att utropa sitt:

»Hu, så kallt!»

»Måndagshufvud.»

»**H**ur är det med dig, gamle vän? Du ser alldeles ut, som om du »ätit upp nådåren för räfven». Tala om för mig hvad som fattas.»

Med dessa ord tilltalade Ståhl sin gamle vän, skol- och studentkamrat, Krona, också notarie, men i ett helt annat embetsverk än Ståhl, när de just en måndag sammanträffade på Mynttorget vid half elfvatiden på förmiddagen.

Krona for med båda händerna öfver pannan och hviskade, under det hans minspel framstod såsom det mest genomlöjliga man kan tänka sig:

»Jag har *måndagshufvud*.

Ståhl betraktade sin vän med ungefär samma blickar, som man ser på en »tosing», och svarade:

»Men du har ju inte supit på öfver tio år! Hur kan — —»

Innan Ståhl hann tala till punkt, grep Krona honom i ena armen och stönade fram dessa ord:

»Nej, men jag friade i går.

Ståhl såg ut som en stenbild. Hastigt sporde han:

»Nå, hvad svar fick du?»

Krona teg ett par minuter, derpå for han åter med båda händerna öfver pannan och nu lät hans röst nästan som en orms hväsande, då han svarade:

»Jag fick genast »ja»!

Om en snillrik så kallad »karaktersmålare» i dessa ögonblick hade kunnat rätt uppfatta de båda vännernas olika minspel, skulle den taflan ovilkorligen blifvit ett mästerverk som få, hvad beträffar de inre känslorna och deras yttringar i ansigtsmusklerna.

Ståhl var den förste, som kom till besinning.

»Stackars vän!» -- utbrast han medlidsamt. »Och du, som svurit på att aldrig gifta dig! Nu undrar jag inte alls på, att du har *måndagshufvud*.

Med dessa ord ilade han nedåt Myntgatan för att hinna till sitt »verk» i laga tid. Krona deremot gjorde sig ej så brådtom, under det han passerade Vesterlånggatan fram. Att han var under inflytelse af sitt så kallade måndagshufvud, det framgick tydligt deraf, att han hvarken såg de bekanta, han mötte, eller besvarade deras helsningar.

* * *

Ungefär en månad hade gått till ända utan att de båda vännerna sett hvarandra. Notarien Ståhl hade flere gånger sökt Krona, men af hans städerska alltid fått detta svar:

»Notarien är nu för tiden sällan hemma.»

»Hvar håller han då hus?»

»Ja, se, det vet jag då sannerligen inte», svarade den gamla gumman och ryckte på axlarne. »Han har på sista tiden blifvit så besynnerlig, att jag rakt inte känner igen honom.»

Under det notarien Ståhl gick utför de två traporna, mumlade han för sig sjelf:

»Han måtte väl aldrig ha blifvit tokig heller. I morgon förmiddag har jag ledigt en timme och då skall jag söka honom i hans embetsrum.»

Då Ståhl kom hem, låg ett bref på hans bord. Han slet upp kuvertet och läste följande:

»Herr notarie!

På anmodan af notarien Krona får jag bedja eder vara välkommen hem till oss om söndag eftermiddag kl. 6.

Högaktningsfullt

Svante W.

snickaremästare,

Götgatan n:r — —.»

»Hvad tusan vill detta säga», mumlade Ståhl och ref sig i håret. »På anmodan af Krona! Hvad tusan har han att beställa med hyfvelbänken, han, som alltid sett dylika personer öfver axeln! Men jag är riktigt nyfiken och om två dagar är det söndag. Då skall jag kanske få upplösning på gåtan.»

Det var med en verkligt feberaktig spänning som han räknade timmarne till kl. 5 på söndagseftermiddagen, ändtligen inföll den och straxt efter klockan slagit begaf han sig i väg till ort och ställe, beläget en dryg bit uppe vid Götgatan. Underliga tankar korsade sig i hans hjerna, och då han steg uppför den breda ljusa trappan, mumlade han för sig sjelf:

»Hm — — hm! — — Det måtte inte vara någon skräp-snickaremästare, eftersom han har råd att bebo första våningen i det här präktiga huset.»

Han ringde på — sade sitt namn och blef genast insläppt, samt på det hjertligaste helsad välkommen af den fryntlige värden och hans äkta hälft.

»Men», yttrade Ståhl, sedan han en stund sett sig omkring, »jag ser inte till — —»

»Han har inte kommit ännu», afbröt snickaremästaren under det han drog på munnen, »men det dröjer inte många minuter, förrän han är här.»

En stund derefter fattade värden sitt glas, uppmanade gästerna att göra detsamma och yttrade derpå kort och godt:

»Vårt enda barn, vår älskade dotter, Anna, ingår i afton trolofning med den hon håller kär. Må de lycklige stiga hit ut!»

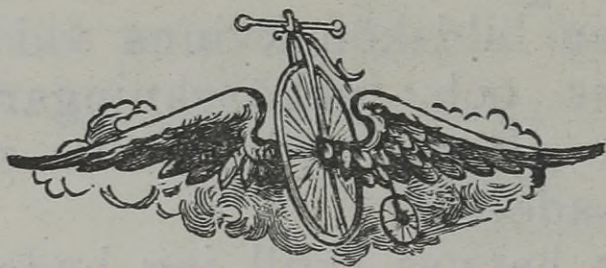
Och från ett sidorum utträdde notarien Krona förande en nästan bildskön kvinna vid armen, hvar på ringarne vaxlades och lyckönskningar framfördes. Sedan detta var gjort, förde Krona sin fästmö fram till vännen och sade:

»Det var för hennes skull jag hade mitt *måndagshufvud*. Man kan dock lätt misstaga sig här i världen och så har äfven jag gjort!»

»Men», invände Ståhl, »jag svär på, att du äfven i morgon har ditt *måndagshufvud*.»

»Det är sannt», inföll nu fästmön raskt, »men *det måndagshufvudet* är blott uppfyllt af den rikaste och trognaste kärlek.»

Sinnesnärvaro.

Regnet så godt som störtade ned i väldiga strömmar och det var för den skull högst få promenerande ute på hufvudstadens gator och allmänna platser. Endast de som måste vara ute, antingen för att skynda till embetsverken eller kontoren eller också hade att uträtta några angelägna göromål — och så plägar ju vara förhållandet om lördagarne — syntes ila med raska steg för att med det aldra första hinna under tak.

Men det fanns äfven en annan klas af menniskor, som också tvangs af nödvändigheten att vara ute, hur beskaffadt vädret än måtte vara, och denna klass representerades af de olycklige, som ej hade, hvad man plägar säga, tak öfver hufvudet, d. v. s. tillhörde det s. k. »utelligareslägtet».

Det gifves tusentals menniskor, hvilka, när de läsa eller höra talas om detta »slägte», med verklig förvåning utropa:

»Det der är osanning, en ren dikt! Hur kan sådant förekomma i en stor stad, enkannerligen en hufvudstad, der det finns så många hus och så mycket folk, som väl kan hjälpa en arm och fattig stackare!»

Ja, nog hafva de, i det hänseendet, hvad myckenheten af hus beträffar, rätt, men om man närmare ser på hjälpsamheten, så tro vi, att de vackra tankarne få modereras i ganska betydlig grad.

Åtminstone här i Stockholm finns det arme och utsvultne stackare, som nog *vilja* arbeta, men när de bedja om sådant, endast få ett bleklagdt nej eller ett medlidsamt:

»Beklagar, men jag har för närvarande så fullt upp med arbetare, att jag med bästa vilja i världen inte kan antaga några flera.»

Eller också:

»Ja, det var tråkigt, att ni skulle komma just nu, då intet arbete finnes. Titta hit om en månad eller så, får jag väl se, hvad jag kan göra.»

Nå, hvad skall nu en dylik stackare göra? Att öppet tigga, det är förbjudet, och att hamna i ett fattighus, det bör hvar och en bedja en himmelsk makt bevara sig ifrån.

»Nå så har han ju Södra arbetsinrättningen», invänder mången.

Men att bli »dillströmaren», såsom denna inrättnings invånare kallas, det aktar sig nog hvar och en för, som har någon ambition kvar.

Följden blir, att den olycklige snart kommer att tillhöra det förstnämnda släktet, som har »hus i hvar buske» och den vida himlen till tak. Vår och sommar går det väl an att tillbringa under bar himmel, men när hösten kommer med sina hvinande stormar och vintern med sin bitande köld och sina manshöga drifvor, då är det allt kusligt att inte ha rum att bo i, vore det än det aldrig uslaste kyffe.

* * *

Dessa tankar genomkorsade mer än en gång den unge man, som den ofvan nämnda ovädersdagen utan öfverrock och paraply, långsamt gick uppför Hornsgatan, det bleka ansigtet vittnade tydligt om, att nöden hade blifvit hans dagliga gäst.

Han, som så många andra, hvilka »gjort resan utföre», hade sett bättre dagar, såsom termen lyder. Han hade till och med aflagt studentexamen och en tid varit anställd som häradskrifvare i landsorten, d. v. s. tillförordnad under några månader. Sedan reste han till hufvudstaden för att finna sin lycka, men fann i stället — dess motsats. Det var i nöjenas hvirfvel, han ohjelpigt sjönk ned och från den stunden gick det allt mer och mer bakut för honom.

Under två långa dygn hade han icke smakat en matbit eller hvilat under annat tak än det, som bestods af Djurgårdens eller Hagaparkens trädgrenar och busksnår. Ej underligt då, att hans kropp skälfdes som ett asplöf och att det »skrek» väldiga i hans mage.

Den unge mannen, hvars namn var Edvard A., hade hunnit ett godt stycke förbi Maria kyrka, då han plötsligt stannade. Nedåt Adolf Fredriks torg syntes ett åkdon komma i fullaste fart och det framgick genast af densamma att hästarne råkat i sken. Hastigt slungades kusken i gatan och de skrämde djurens lopp blef ännu vildare.

I samma ögonblick kom också ångspårvagnen och det såg ut, som om det skulle bli en förfärlig sammanstötning.

Det var farliga ögonblick, det insåg genast Edvard A., och utan att besinna sig, störtade han rakt mot hästarne. Hans fordna slapphet var nu borta. Vig som han var, kastade han sig rakt på den ene hästen och lyckades att något hejda honom. Han släpade naturligtvis med ett godt stycke, men ändtligen fick han så mycken bugt på de skrämde djuren, att han förmådde hejda dem. Öfveransträngningen gjorde likväl, att han föll afsvimmad ned straxt framför den stannade spårvagnen.

Hans manliga sinnesnärvaro hade räddat brukspatron L. och dennes adertonåriga dotter, men den hade äfven en annan följd med sig, att han blef »satt på fötter» igen, och slutligen en ännu viktigare, deri-

genom, att han ett år derefter var brukspatronens
måg.

* * *

Så kan det gå ibland. Bäst som lifvet synes oss
mörkast, kan en ljusglimt dyka upp och helt och hål-
let förändra vårt lif. Att ens eget görande och lå-
tande här vid lag spelar en stor roll, är naturligt, helst
när detta bär namnet — *sinnesnärvaro*.

I »Lungmosen».

»Hvart ska' du gå?»

»Hvarför frågar du så?»

Denna korta fråga och lika korta svar vexlades en höstafton mellan två vänner, som af en händelse möttes »i torget», nuvarande Kungsträdgården, då benämnd »Karl XIII:s torg», alldenstund sagde monark residerade der »solo och allena». Det var först efter uppförandet af Karl XII:s staty som denna, Stockholms vackraste plats, fick det namn som den nu bär och väl fortfarande får bära.

Det var vid sextiden ett af de första åren på adertonhundrasjuttioalet som detta möte egde rum. Kvällen var ovanligt ruskig för årstiden och de få vandrare, som skymtade fram här och der, voro synbarligen mycket hågade att komma under tak, lika godt hvilket.

Så var också förhållandet med den, som gjort frågan. Mindre väl klädd, som det heter på trivialt språk, huttrade och frös han och det framgick tydligt af hela hans uppträdande, att han ej skulle haft något emot att blifva bjuden på någonting varmt och uppfriskande.

Detta såg tydligt den, som gaf svaret på frågan, och därför utbrast han äfven, under det han tog vännen under armen och drog honom med sig i riktning mot Jakobs kyrka:

»Följ med, du, jag har mynt nog för att vi ska kunna få oss ett par toddar och en enkel sexa.»

Den andres ansigte glänste af fröjd och med nästan rädd stämma hviskade han:

»Jag behöfver inte toddarne, bara du i stället vill låna mig en »krischa» till nattlogi.»

»Har du då intet sådant?»

»Nej!»

»Då får du »kinesa» hos mig så länge. Kom nu, så gå vi in i »Lungmosen». Der må du tro att . . .»

Den mindre väl klädde ryckte i detsamma bort sin arm och utbrast, under det hans kinder glödde af en nära nog hektisk rodnad:

»Och jag skulle gå dit in! Ne-nej, du!»

»Hvarför?»

»Jo, helt enkelt därför att den person, som röfvat bort mitt lifs hela lycka, brukar hålla till der.»

»Jaså, du menar Axel P.?»

»Ja!»

»Ha, ha, ha! Då ska' jag tala om för dig, att han redan fått sitt straff.»

»Hur så?»

»Jo, hon har öfvergifvit honom och rest sin väg, medtagande allt hvad han egde.»

»Är detta sant?»

»Ja, fullkomligt.»

Konrad M., så hette den mindre välklädde, rätade något på sig, betraktande vännen Sven V. några ögonblick så forskande, som om han velat läsa ända ned i djupet af hans hjerta, och utbrast derpå med nästan grafisk stämma:

»Jo, jo, det finnes allt en så kallad Nemesis divina. Flärden och det ytliga koketteriet för ändå till slut till undergång. Hvart har han tagit vägen?»

»Det vet jag inte», svarade Sven V., »men jag hörde för några dagar sedan, att han . . . men, kom nu, så gå vi in. Här börjar att bli ruskigt.»

Konrad M. följde nu, utan den ringaste motvilja.

* * *

Det fanns i början af adertonhundrasjuttioalet en stockholmskällare, som bar det särdeles betecknande namnet »Lungmosen», enkannerligen af den orsaken, att denna allmänt omtyckta maträtt var en daglig företeelse derstädes.

Och hvar låg då »Lungmosen»?

I hörnet af Jakobs torg och Fredsgatan, alldeles midt emot Operakällaren. Detta gjorde att »Lungmosen» var lika mycket besökt af glada och spirituella kunder som »gamla Opris» och hade för sig ett rykte att vara en tillflyktsort, der en hvar, utan att störas, kunde tillbringa några trefliga timmar.

Der såg man också, isynnerhet om kvällarne, många arbetare från de literära och artistiska verldarne, och det skulle vara särskildt missgynnande omständigheter, som varit orsaken, i fall ej de båda små trefliga rummen i synnerhet det, som låg inåt gården, ej haft fullt upp med gäster vid hvarje bord.

När man kom ut från »Opris», »smet» man vanligtvis in på »Lungmosen» och tvärtom. Det var ett stående tema i den tidens stockholmsåskådning. Och på intetdera ställe blef man besviken, åtminstone hvad glädjen beträffar.

Under den tid, som här åsyftas, hade »ambulatoriske» musikanter och sångare rättighet att ej allenast på gårdarne uppbära den frivilliga tribut, som den lyssnande allmänheten ville lemna. De gingo äfven in i husen med sina tallrikar. Det är också naturligt, att detta tiggeri skulle uppamma en massa dag- och lösdrivvare, och därför blef det också, lyckligtvis, förbjudet.

Ett dylikt »herrsskap befann sig, oaktadt den här ofvannämnda, ruskiga kvällen, på den trånga gården till »Lungmosen».

Konrad M. och Sven V. hade nätt och jemt hunnit taga plats, förrän Axel P. trädde in, rekvirerande en todny och, så att säga, »kastade» sig ned på en stol i det inre rummet.

Några minuter derefter och sedan han druckit ett par klunkar, inkom från gårdssidan en smärt och ännu vacker kvinna och sträckte fram sin tallrik. Hon var nämligen med i »trubadurkretsen.»

»Dra' så långt peppar'n växer!» skrek Axel P. och reste sig upp. »Om jag gjorde rätt, skulle jag . . .»

En stark näfve grep honom i detsamma i kragen och en stämman yttrade, under det alla gästerna afgåfvo gillande utrop:

»Håll inne med edra oförskämdheter. Det vore bättre att ni sökte att mot mig godtgöra hvad ni felat, men af en fähund kan man ej vänta något sådant.»

»Anna», fortfor han och slängde, under gästernas jubel, sin rival ned på stolen igen, »vill du följ mig?»

Den vackra kvinnan hade bleknat, när hon fick syn på Sven. Men hon tvekade ej många minuter.

»Här», sade hon och lade sin hand i Svens, »här har du mitt heliga löfte att aldrig mera . . .»

»Kommer du inte?» ljöd i detsamma en grof stämman från gården.

»Nej», så godt som skrek kvinnan och slängde med detsamma ut på gården tallriken, så att den gick i smulor och de få slantarne rullade omkring i smörjan, »jag har funnit min lycka!»

Några minuter derefter gingo tre personer från »Lungmosen». De voro Konrad M., Sven V. och Anna. Och ett par månader derefter prisade hon, såsom en ärlig mans hustru, den lycka, som beskärts henne, då hon den ruskiga höstaftonen stod på »Lungmosens» gård. Och hon tillade:

»Det är väl sällan, som någon källare medför någon lycka, men det har »Lungmosen» gjort.»

I sorgens hem.

Det var en ruskig höstdag och matt lyste talgdanken genom de små, grönaktiga rutorna i en liten, bristfällig stuga högt uppe på en af bergsknallarne vid Kaplansgatan på Kungsholmen.

Den gatan hör sannerligen ej till de nyaste, ej heller till de relativt nya. Gammal, krokig och backig, företer den en sannskyldig bild af det åldriga Stockholm, hvilken blott väntar på den tid, då den skall försvinna för det nya och mera sunda.

Den här timade händelsen egde rum då oljelyktorna ännu voro i svang och hur belysningen då skulle vara, det kan hvar och en nogsammt förstå.

Men låtom oss träda in i det halvmörka rummet. Det var långt ifrån möbleradt. Blott ett bord, ett par stolar, en rankig soffa och på den trasiga spiselhyllan några skräpiga kokkärl, se der hela inredningen.»

Lägg dertill en i soffan liggande, sjuk kvinna och på stolen der bredvid en ung, gråtande flicka, och du har den sorgliga taflan framför dig.»

»Hur är det mamma?» sporde flickan, då modern började andas så tungt, som om dödens hand redan lagt sig öfver hennes hjerta.

»Jag vet inte», svarade den sjuka, »men jag drömde nyss att Alfred hade kommit tillbaka.»

»Ja, hvem vet; kanske att han snart är här», inföll den unga flickan, under det ett varmt leende spelade kring hennes läppar.

»Det är inte så väl, mitt barn. Efter tio års tystnad är . . .»

»Men pappa lofvade ju att snart vara tillbaka», afbröt flickan.

»Ja, det är sannt, men . . . men . . .»

Den sjuka vågade ej uttala meningen.

»Jag anar, hvad du menar», ifyllde dottern sakta.

»Tyst dermed, Anna!»

»Nej, hvarför skulle jag inte få trösta dig. Jag tror inte att pappa är död. Men hur lätt kunna ej breifven gå förlorade och . . .»

»Tyst, tyst, hörs det inte, som om någon kraftrade på dörren?»

»Jo, mamma!»

»Nå, så öppna då!»

Anna skulle just resa sig från stolen, när dörren slogs upp med en viss häftighet och en reslig man trädde in, under det han skuggade ögonen med ena handen för att kunna se bättre. Efter ett par minuter genomfor en lätt darrning hans kraftiga gestalt.

* * *

Tio år före vårt besök i den lilla stugan hade den raske sjömannen, Alfred R., tagit afsked af sin unga hustru och sitt fyra år gamla barn och begifvit sig ut till sjös. Det sista han lofvade var att snart skrifva och kanske om ett år vara hemma igen.

Men hur Karin, så hette hustrun, än längtade, så kom likväl ej maken tillbaka. Det blef också ett sorgens ögonblick, när den kapten, med hvilken han rest, återkom och berättade att Alfred lemnat honom i Australien och tagit hyra hos en engelsman.

»Och är han inte ännu afhörd, så har du föga hopp», slutade han, utan att betänka, hur mycken sorg han dermed förorsakade.

Slutligen måste Karin flytta från det lilla, trefliga hemmet på söder, och för att kunna försörja sig och dottern, blef hon tvätterska.

Hvar och en vet nog, hur mödosamt ett dylikt lif är, och som Karin aldrig varit riktigt stark till fysiken, började snart hennes krafter aftaga, och inom kort måste hon anlita fattigvården.

Nu som först började sorgerna och förödmjukelserna, ty på den tiden fingo de, som måste lefva af de nådegåfvor, som denna institution bestod, så godt som svälta.

Och så gick det äfven med Karin. Till slut kastades hon på sjukbädden och hade ej välvilliga granar lemnat henne något understöd, skulle hon otvifvelaktigt fått svälta ihjäl.

Nu var dock nöden ännu mera öfverhängande och det var i känslan deraf, som hennes tillstånd dag efter dag förvärrades.

»Stackars min flicka», suckade hon ofta, då hon blef ensam, »hvad skall det blifva af henne!»

Emellertid hade den kraftfulle mannen hunnit sansa sig. Med raska steg gick han fram till bädden, lade sin ena hand på den sjukas hufvud och den andra på flickans och utbrast under det hans röst darade:

»Gud vare lof, att jag ändå fick träffa eder i lifvet! Jag har mer än en gång . . .»

Två nästan konvulsiviska utrop afbröto meningen:

»Alfred!»

»Pappa!»

»Ja, det var han, och att nöden nu hade ett slut, det sörjde nog han för, ty lyckan hade i ekonomiskt hänseende varit med honom. Och det forna sorgens hem utbyttes genast mot ett glädjens. Karin började

att tillfriskna och framtiden blef nu lika ljus som den förut varit mörk.

Men ännu kan man bland rucklena på bergen vid **Kaplansgatan** skönja den enkla boning, som då höll på att bli ett dödens hemvist. Och den är icke ensam om sina dystra minnen.

Tusenlappen.

»**A**ck, den som ändå hade ett tusen kronor!»

»Hvad skulle du göra med dem?»

Den tillfrågade log ett sådant der leende, som kan tydas nära nog hur som helst, derpå svarade han:

»Jag skulle gifva mig.»

Det leende, som han nu fick af sin vän, hade någonting djupt sarkastigt i sig och detta sken äfven tydligt igenom i detta uttalande:

»Åh! Du måtte sannerligen inte ha alla dina skrufvar riktigt i behåll, kära bror, eftersom du så der med berädt mod och vett och vilja, såsom det heter, vill störta dig rakt i förderfvat.»

»Jag! Nej visst inte. Jag vill tvärtom finna lyckan och jag är säker på, att jag finner den tillsammans med henne, den engeln!»

Den unge man, som med ytterst liflig hänförelse uttalade dessa ord var Henrik V., och han hade anställning i en grosshandelsfirma, der han var mycket omtyckt för sitt redbara sätt och sitt glada humör.

Hans vän, Axel D., var både hans barndomsvän och hans jemnåring samt hade en liknande anställning, men hos en annan firma.

»Ja, är det inte som jag trodde», utbrast Axel och knyckte halft försmädligt på nacken. »Nu för tiden rusar nästan hvarje ung man mot förderfvet bara för ett vackert kvinnoansigtes skull. Men, jag har glömt att fråga dig hvad den utmärkta heter.

»Amelie P.»

»Jaså, hon som koketterade så ohejdadt på balen i julas. Stackars vän, akta dig och lyd en verklig väns råd. Se dig väl för, ty här kan hela din framtida lycka komma att stå på spel.»

En blossande rodnad öfverfor Henrik V:s manliga ansigte. Det syntes tydligt att en våldsamt storm var lös i hans inre och att han med all makt försökte att kämpa emot den uppbrusande harmen. Slutligen kunde han ej hålla sig längre, utan utbrast:

»Nog vet jag att du talar efter som ditt hjerta och din vänskap för mig bjuder dig att säga, men i den här saken skall jag be att få handla efter mitt eget samvete och mina egna känslor. Och skulle det hända mig någon olycka, nåväl, då är det jag ensam, som får stå mitt kast. Farväl!»

»Nej, du får ej gå i denna upprörda sinnesstämning.»

»Jo, jag måste. Kontorstiden är dessutom snart inne och jag måste skynda mig för att ej komma för sent. Farväl!»

Och innan Axel D. hann göra en rörelse för att hålla vännen tillbaka, hade denne försvunnit.

* * *

Ett par år hade gått till ända, utan att de båda vännerna träffats och det af den orsaken, att Henrik V. flyttat ej blott från den nämnda grosshandelsfirman, utan äfven till en annan stadsdel, Södermalm, der det var omöjligt att spåra upp honom, i all synnerhet som han ej »stod i adresskalendern». Till slut uppgaf Axel D. allt hopp att mera få återse barndomsvännen, så framt ej någon lycklig omständighet fogade det så.

Visserligen hade Axel sig bekant, att Henrik trädte i äktenskap, men om detta skett med eller utan tusenlappen, det kände han icke till.

Då han nu en ruskig höstafton gick ifrån kontoret, råkade han af en händelse att passera Katarina kyrkogård och lade då märke till, hur en högrest gestalt drog sig undan in i den närmast Siverska kasernen (f. d. »korfkasernen», nu säte för Södra brandkåren) löpande gången. Han tyckte sig känna igen denna gestalt och skyndade efter samt upphann honom inom kort.

Den, som gick så ensliga vägar, var Henrik V. Men hur förändrad! Det bleka ansigtet bar tydliga spår af lidanden och ehuru klädseln ännu var på visst sätt vårdad, så framgick ändock tydligt af densamma, att dess egare var, såsom det heter, »på dekis.»

Henrik igenkände genast vännen och utbrast, under det han grep hans hand och konvulsiviskt tryckte den:

»O, att jag lydt dig! Allt detta skulle då varit ogjordt!»

»Följ mig hem», svarade Axel, »och lätta ditt hjerta för mig.»

Henrik följde och det var en sorglig historia, som han hade att rulla upp.

En höstafton hade han i Kungsträdgården hittat värdepapper till ett ganska ansevärt belopp. Villrådig hur han skulle göra, tog han papperen med sig hem och morgonen derefter fick han genom tidningarna se en uppmaning till den rättsinnige upphittaren att återlemna papperen mot en ersättning af ett tusen kronor. Henrik ilade naturligtvis till ort och ställe, fick sin tusenlapp och kände sig utsägligt lycklig, ty nu kunde han ju nå sin önskan, Amelies hand. Ett halft år derefter var hon hans hustru.

Till en början var allt godt, men slutligen fann Henrik, hur ytlig och flärdfull hans hustru var, och då han mildt förebrådde henne därför, erhöll han snäsig svar. När dertill kom att han blef förvissad om, att hon var honom otrogen, var det slut med kärleken

och inom kort blef han skild från den ovärdiga. Han lemnade också sin plats och stod nu, så att säga, på bar backe.

»Ja», utropade han till slut, »förbannad vare den der tusenlappen! Hade jag ej fått den, skulle allt nu varit annorlunda!»

»Men», invände Axel, »ännu kan det bli bra igen. Du är ung och om du reser dig allvarligt upp, skall du i mig hafva en hjälpare!»

Så skedde äfven och ett par månader derefter hade han fått tillbaka sin gamla plats.

Och alltid när det blef fråga om äktenskap, plägade han säga:

»Det finnes väl ingenting så olyckligt i ett äktenskap som att i främsta rummet sätta penningen, ty mången gång är det just den, som dödar den rena och verkliga lyckan.»

Hvarför Lill-Anna rodnade.

Det fanns bland alla de gäster, hvilka plögade besöka den lilla, trefliga källarlokalen, icke en enda, som ej tyckte att Lill-Anna, såsom en af de näpna uppas-serskorna vanligen kallades, var en verkligt näpen och täck flicka. Somlige behöllo denna åsigt för sig sjelfve, det vill säga talade ej om det för någon bekant, andra deremot, och det utgjorde flertalet basunade ut det åt hvem som ville höra derpå, och det kunde således icke dröja särdeles länge, förr än ryktet spreds att en vacker och älskvärd flicka fanns å den nämnde källaren. Och naturligtvis skyndade karlarne, gifta och ogifta, att förvissa sig om, huruvida ryktet var öfverdrifvet eller icke.

Och alltid blef slutomdömet detta:

»Ja, hon är verkligen en vacker flicka. Är hon dertill lika snäll som hon har ett fagert utseende, då är den man att prisa, som får henne till hustru.»

Att menniskoprattat skulle leta sig väg till Lill-Annas öron, det faller af sig sjelft, Men, det var besynnerligt med den flickan; hon var helt och hållet oemottaglig för allt, som kunde hänföras till smicker, och ju mera man berömde henne, desto kallare tyck-

tes hon blifva, utan att derfor åsidosätta sin vänliga uppmärksamhet mot gästerna. Ja, det var en förunderlig flicka, det sade alla, och detta så mycket mera som hon stod på en plats, der än den ene och än den andre »lägger an» på att nästla in sig.

Men hur otillgänglig än den vackra flickan syntes vara för den känsla, som utgör, så att säga kvinnans lifsuppgift, så kunde likväl en uppmärksam betraktare stundom spåra en skymt af ovanligare glädje.

Detta var i synnerhet när en ung man, ingen visste hvad han hette, kom in i källarsalen och tog plats i ett hörn, hvarifrån han, utan att besväras, kunde öfverskåda hela lokalen.

Till en början fästade ej Anna någon vikt vid denne gäst, men småningom tyckte hon att han blef mera intressant än de andra gästerna, och länge dröjde det icke förr än deras blickar möttes på ett mera hjertligt sätt.

En dag yttrade Annas kvinliga kamrat, under det hon skålmaktigt betraktade den vackra flickan:

»Hvad grubblar du på, Anna? Längtar du efter att få se honom?»

Innan hon hann sluta meningen, öppnades dörren och den unge mannen trädde in.

Hvilken förändring undergick ej nu Annas af naturen så bleka ansigte! Hon rodnade som en pion och då han helsade på sitt vanliga, artiga sätt och på samma gång innerligare än vanligt, sänkte sina blickar i den unga flickans, höljdes hennes täcka anlete af en ännu djupare, en blodröd rodnad.

Från den dagen var deras öde besegladt och några dagar derefter fanns ej den unga flickan å källaren.

Och att detta väckte en ej så liten sensation, det syntes nog.

»Hvar är hon? Hvem har tagit henne härifrån? Är hon sjuk? Har hon rest hem?» Så haglade frågorna om hvarandra och då väninnan ändtligen fann för godt att upplysa om rätta förhållandet, blef det helt annat »ljud i pipan», ty nu lät det:

»Jaså, är det på det viset. Måtte hon bli lycklig. Hon såg så hygglig ut.»

Och lycklig blef han, lycklig blef hon, lycklig som få, såsom en hederlig mans ärliga hustru.

Få äro de kvinnor, hvilka det förunnas att komma så bra ut, och det måste äfven medgifvas, att det finnes få, som äro värda en sådan lycka.

Också brukade Anna vid tanken på det förflutna, alltid säga:

»Det var min rodnad, som skvallrade om mitt hjertetillstånd, och det är denna rodnad som jag har att tacka för min lycka.

Våga, vinna; våga, tappa.

Angående detta så gängse ordstäf hade tvenne personer, goda vänner för resten, kommit i en ganska häftig dispyt, när de en eftermiddag på förhösten eller sensommaren, hvilket man vill, träffats i Kungsträdgården. Sedan de en god stund gått och smågrälat och med alla till buds stående medel sökt bevisa, att hvar och en hade rätt, togo de ändtligen plats på en af sofforna nedanför den Molinska fontänen.

Der ändades de ut några minuter, men snart var dispyten åter i full gång.

Slutligen utbrast Janne P. triumferande:

»Du har nog vågat åtskilligt för att vinna den der vackra enkan, af hvilken du hyr ditt rum, men jag håller femtio mot ett, att här är det du som blir den tappande parten.»

»Kan väl hända», inföll Robert L., under det en suck ofrivilligt höjde hans bröst, »men då är det sannerligen inte *mitt* fel.»

»Hvems är det då?»

»Ödets.»

»Bah, nu pratar du smörja igen», utbrast Janne P. otåligt. »Det är, förstås, så innerligt bekvämt att

ha det der ödet att gripa till, när det går en emot. Denna okända makt får nu bära hundhufvudet för allt hvad som händer och sker. Går det en lyckligt, ja, då lefver man med en lycklig och god stjerna och prisar den öfvermåtan, men får man motgångar, då rent af förbannar man ödet och kallar det för »sin olyckliga stjerna, sitt olyckliga öde». Nej du, menniskan skapar sjelf till största delen sitt eget öde, så har jag hört ända från barndomen och så har jag äfven sjelf erfarit under de femton år jag såsom egen handlande varit bosatt här i Stockholm. Den tilltagsne och djerfve, han går så småningom framåt, under det »mesen» står och stampar på samma punkt, så framt han inte rent af ryggar tillbaka, något som det hvardagliga lifvet ständigt ådagalägger.»

»Hvad vill du att jag skall göra?» sporde Robert L. en smula tvekande.

Janne P. funderade en stund, derpå sade han:

»Möt mig här om lördag vid samma tid som nu, så skall du få ett godt råd.»

»Ja, farväl så länge.»

»Farväl! Mod bara, så skall du få se, att allt kommer att gå bra.»

* * *

Långsamt och noga öfvervägande alla de ord, som Janne P. yttrat, gick Robert mot Söder, der hans bostad var belägen i närheten af det så kallade Blecktornet. Han var så försjunken i sina tankar, att han knappast såg någon menniska, och de vänner han mötte och hvilka nickade åt honom, bevärdigade han ej med en enda blick.

Trakten kring det nämnda tornet och Barnängen bar i nästan alla tider varit illa beryktad för den osäkerhet, som der städse varit rådande, och i vår tid är det just icke heller synnerligt väl bestäldt med ordningen derstädes. Och orsaken? Gå dit ut och se på

all den fattigdom och det elände, som der är rådande, och du skall genast hafva skälet klart för dig.

Just som Robert L. vek af från Södra Tullportsgatan (nu Östgötagatan) in på Hammarbygatan, fick han höra ett högljudt skrik och ropen:

»Hjelp -- hje -- e . . elp!»

Vid skenet af den rykande oljelyktan i hörnet såg han ett par karlar i färd med att våldföra sig på en kvinna, från hvilken de sökte att rycka en ganska stor korg.

Utan att besinna sig ett ögonblick rusade den unge mannen fram, och just som den ene boiven grep kvinnan om halsen för att hindra henne från att ropa på hjälp, lät han sin tunga käpp så eftertyckligt falla ned på skurkens hufvud att han genast störtade omkull. När hans kamrat märkte detta, tog han skyndsamt till flykten, men hann icke många steg, förrän han greps af en framskyndande poliskonstapel, som vid närmare efterseende igenkände ett par för mord och stöld efterlyste missdådare, för hvilkas ertappande femhundra riksdaler voro utlofvade. Robert L. tillsades därför, att dagen derefter anmäla sig vid Myntgatan i och för mottagandet af denna belöning.

Detta var nu glädjande för honom, ty han var fattig, men en ännu större glädje kände han vid att den kvinna, som han lyckats rädda, var hans värdinna, den knappt tjugotvååriga enkefru B.

Hon hade sedan ett par månader tillbaka i hemlighet fattat tycke för den allvarlige och arbetsamme ingeniören, som ändock var så punktlig med att betala sin hyra, men från denna afton växte detta tycke allt mer och mer, och på morgonen af den dag, på hvars afton Robert L. skulle möta vännen Janne, afgjordes ingeniörens och den unga enkans framtida öde.

Ett bref skickades genast till Janne P. och när kvällen inbröt, stod han förvånad inför Robert och hans fästmö.

Robert omtalade så noga som möjligt sitt äfventyr och slutade sålunda, i det han tryckte den vackra kvinnan till sitt bröst:

»Du har talat om en lycklig stjerna och ett lyckligt öde. Nåväl, under deras hägn synes jag vara och — —»

»Ja, det är väl inte underligt», afbröt Janne P. leende, »ty den batalj, som du vågade mot bofvarne, tappade du ej, utan vann i stället.»

En lycklig förändring.

»Kvinnoträtor och kvinnoagg
ä' just mannens törnetagg.»

Dessa ord yttrade Arvid P., då han och hans vän, Herman S., en afton sutto inne i »Pelikanen» vid östra uppfartsvägen till Södermalm och med god smak förtärde kaffe och punsch, efter att i dervarande veranda hafva inmundigat en riklig middagsmåltid. Och Arvid tillade strax derpå:

»Det der talet tycker du nog vara rätt besynnerligt, märker jag?»

»Ja, jag känner inte till, att så är förhållandet», svarade Herman S., eftersinnande. »Hur kom du på den tanken?»

»Du känner ju Gustaf M.?»

»Ja, visst gör jag det. Hvad har han för sig nu för tiden?»

»Det var just med anledning af din senaste historia från Upsala, som jag kom att yttra de der orden . . .»

»Inte kunna de väl tillämpas på Gustaf?» sporde Herman S., under det han ånyo fyllde på punschglasen.

»Jo, så är just förhållandet.»

»Besynnerligt, i sanning.»

»Men sannt, hvart enda ord. Skål på dig, hederspascha! . . . Det var roligt att under ett par dagar få rå om dig här i Stockholm. När reser du tillbaka till lärdomsstaden vid Fyrisån, som det så skönt heter?»

»I morgon förmiddag. Men du glömmet väl inte bort den der historien om Gustaf M.?»

»Nej, det kan du vara lugn för. Skål i botten! Ännu ett glas och så börjar jag.»

»Ja, kör till. Skål, hedersbror!»

»Skål! . . . Sätt dig nu bekvämt i soffan, så skall du få höra en riktig bild af Stockholmslifvet, så som du nyss gaf mig en ur Upsalalifvet.»

Berättelsen hade följande lydelse:

En ung man, Gustaf M., hade efter slutade studier bosatt sig i hufvudstaden, ty han ansåg, att han der lättast skulle kunna förtjena sitt uppehälle. Till en början blef han grundligt bedragen och det gick månader om, innan han kunde vinna någon anställning på det fält, som bäst låg för honom, nämligen skolfältet. Detta är väl ett af de mödosammaste och på samma gång otacksammaste, som finnes, men Gustaf hade oåterkalleligen beslutit sig för att egna hela sitt lif åt ungdomens uppfostran.

Sedan han personligen sökt åtskilliga platser utan att nå sitt mål, träffade han en vinterdag på Skeppsbron sin vän, Arvid P. Samtalet var snart i gång, och så snart Arvid fick höra vännens motgångar, ytttrade han:

»Annonsera genast i någon tidning härstädes.»

»Tror du, att det hjälper?»

»Du kan ju försöka.»

Ja, han försökte och lyckan var med honom, så att han fick plats i en flickpension såsom lärare i levande språk.

Bland pensionärerna fanns en ung och förtjusande flicka. Hennes namn var Nanny von D., och hon skulle vid terminens slut afgå från skolan.

Så småningom, utan att han kunde göra sig reda därför, hade Nanny helt och hållet eröfrat hans hjerta. Han tyckte visserligen ibland, att det såg ut, som om han ej heller skulle vara henne likgiltig, men hur skulle han, en fattig lärare, som ju hvilken minut som helst kunde få sitt afsked, kunna hoppas på framgång hos denna flicka, tillhörig en förmögen adelslägt i landsorten?

Han ansåg det omöjligt och försökte kväfva sin böjelse, men den hade allaredan slagit allt för djupa rötter.

Så kom den dag, då Nanny von D. skulle lemna Stockholm. Gustaf var nere vid ångbåten, och just som denna lade ut från Riddarholmen, lutade sig den unga flickan öfver akterdäcksräcket och utbrast:

»Farväl så länge, herr M. Vi kanske träffas snart igen!»

Så gingo ett par månader och sommaren stod i sin högsta fägring, då Gustaf M. fick ett bref från enkefru von D. med fråga, om han ville och kunde tillbringa en månad ute på hennes egendom.

Han både ville och kunde det, och aldrig hade han tyckt att en resa var så långsam, som den han nu gjorde, och det oaktadt ångaren gick för full maskin.

Den första anblicken af Nannys mor var icke just så angenäm, ty enkefru von D. såg mer än vanligt skarp ut, och vid blotta ljudet af hennes röst lät det, som om en hop ormar hade hväst fram orden.

Men kärleken öfverskyler allt, heter det, och så äfven här, och då Gustaf M. på eftersommaren återvände till Stockholm, var han trolofvad med Nanny von D. Bröllopet stod vid jultiden och när de nygifta efter en månad flyttade till hufvudstaden, medföljde Gustafs svärmor, »ty hon kunde ej vara ifrån sin kära dotter en enda dag», sade hon.

Gustaf måste bita i det sura äpplet, men till en början gick det skapligt nog. Slutligen började dock svärmodern trakta efter enväldet. Hennes måg stretade emot, och det blef många stormiga uppträden i

hans hem. Hvarje dag medförde nya tråtor, och när den unga makan slutligen tog moderns parti, då kunde Gustaf ej uthärda längre.

En dag var han försvunnen, och i ett efterlemnadt bref upplyste han om, att han hellre föredrog att ensam lefva utrikes, än ett dagligt helvete i hemmet.

Så gick ett år och den elaka svärmodern dog. Men ingen Gustaf kom ändå hem. Ingen visste, hvar han fanns.

»Kanske att han är död», slutade Arvid P. berättelsen. »Stackars Nanny, det gör mig riktigt ondt om henne och det barn, hon födde ett par månader efter det hennes make försvunnit.»

Han hade knappast hunnit tala till punkt, då en man och en kvinna, strålande af lycka, syntes i dörröppningen till verandan. Från de båda vännernas läppar hördes samtidigt detta öfverraskade:

»Gustaf M.!»

Han afgaf nu sin förklaring. Förtviflad hade han ströfvat genom nästan hela världen. Då han ändtligen återkom till Hamburg, blef han inbjuden till en vän, och en kväll fick han af en händelse tag i ett gammalt nummer af en Stockholmstidning, samt läste der sin elaka svärmoders dödsannons.

Glad skyndade han hem och att försoningen icke lät vänta på sig många minuter, det borgade de återfunnas synbara lycka för.

»Och nu», slutade han, under det hans unga maka nickade sitt bifall, »skolen I, mina vänner, följa med till mitt hem. Det var nu länge sedan vi åto en sexa tillsammans, men nu vill jag att det skall ske.»

Så skedde äfven, och sent lemnade Arvid och Herman, det nu så lyckliga hemmet, der nu idel kärlek och glädje, i stället för det forna gnatet och agget, sedermera alltjemt voro dagliga gäster.

INNEHÅLL.

När man har brådtom	Sid. 3.
Från armod till välstånd	6.
Vackra Lisa	9.
»Hållhaken»	13.
Hornlundskan ,	16.
»Kakerlackan»	19.
Hur fick du din hustru?	22.
Paraplyet	25.
När det »kör ihop»	29.
»Hu så kallt!»	35.
»Måndagshufvud»	38.
Sinnesnärvaro	42.
»Lungmosen»	46.
I sorgens hem	50.
Tusenlappen	54.
Hvarför Lill-Anna rodnade	58.
Våga, vinna; våga, tappa	61.
En lycklig förändring	65.

INNEHÅLL

När man har följande 3

För att undvika tillstånd 5

Vad är 7

Hälsan 18

Hälsans 18

Hälsans 19

Här för du din hälsa 22

Paragraf 25

När det bör 29

En så 35

Människan 38

Stämningen 42

Stämningen 44

I 50

Teori 54

Här till 58

Vad 61

En 65

Historiska Berättelser af J. O. ÅBERG:

(Fortsättning från föregående sida.)

37. Furstinnans smycke. Tvenne episoder ur enkedrottning Josephins lif.	— 30.
38. En konungasons öde. Skildringar ur Erik XIV:s sons lif.	— 40.
39. Karl XV:s skyddsling. Berättelse.	— 60.
40. Barrikadkämparne. Historisk-romantisk berättelse.	1: 75.
41. De frivillige. Historisk-romantiska skildringar från danska kriget 1864.	2: 25.
42. Fyrvaktaren på Moikepää. Berättelse från sista finska kriget.	— 75.
43. Arvid Herner. Skildring ur Stockholmslifvet.	— 80.
44. Snapphanen. Berättelse från Karl X Gustafs tid.	— 35.
45. Björneborgaren. Berättelse.	— 50.
46. Kosackflickan. Berättelse från sista finska kriget.	1: 50.
47. Karl XII i Stralsund. Romantiserad Berättelse.	— 60.
48. Gustaf IV Adolf och torparflickan. Berättelse.	— 50.
49. Femte brigaden. Berättelse.	1: 50.
50. Berättelser vid soldattorpet.	1: 50.
51. Vid fältvakten.	— 60.
52. Karl XII i klämman.	— 25.
53. Stålnäs-Janne. Skizz från Engelbrekts befrielsekrig.	— 25.
54. I Jungfrusund. Historisk-romantisk skildring.	— 30.
55. Förrädarens lön. Berättelse från sista finska kriget.	— 30.
56. Fredrik den stores snusdosa.	— 30.
57. Gåfvor och gengåfvor. — "Hvar är katten?" Ett historiskt minnesblad.	— 25.
58. På Faxehus. Historisk-romantisk berättelse från Engelbrekts befrielsekrig.	— 40.
59. Den förste snapphanen. Berättelse för den svenska ungdomen.	— 40.
60. Jetten på ormberget. Berättelse från Krabbefejden 1657.	— 75.
61. Ölandskungen. En episod ur Karl X Gustafs lif.	— 50.
62. Mälarens ros. Berättelse från Engelbrekts befrielsekrig.	— 50.
63. "Bondpinan" på Rumlaborg. Romantiserad skildring från Engelbrekts befrielsekrig.	— 50.
64. Klosterrofvet. Berättelse från Karl XII:s krig i Polen.	— 60.
65. Taupadels dragoner. Romantiserad skildr. från 30-åriga kriget.	— 50.
66. Mörarpspojken. Berättelse från Snapphanekriget i Skåne 1676.	— 50.
67. Sandels Adjutant ("Kalle Burdus"). En episod från kriget i Westerbotten 1809.	— 35.
68. Stäkets ros. Berättelse från Ryssarnes härjningar i Stockholms skärgård 1719.	— 35.
69. En kunglig gåfva. Berättelse från Karl XI:s tid. Vedergällningen. Berättelse från Karl XII:s tid.	— 50.
70. Fiskar-Anna. En öländsk berättelse.	— 35.
71. En hjeltebragd. Romantiserad berättelse från trettioåriga kriget. Kalmar belägring 1611. Berättelse.	— 60.
72. En svensk bondpojke. Berättelse.	— 60.
73. En modig flicka. En episod från det Wiborgska gatloppet 1790.	— 50.
74. Svarta regementet. Berättelse från trettioåriga kriget.	— 50.

Historiska Berättelser af J. O. ÅBERG:

(Fortsättning från föregående sida.)

75.	Stålhandskes finnar. Berättelse från trettioåriga kriget.	— 50.
76.	Bondekungen. Romantiserad skildring från Karl IX:s tid.	— 50.
77.	Träskoregementet. Berättelse från Stenbocks krig i Skåne.	— 75.
78.	Fogdens hämnd. Berättelse från Karl XI:s tid.	— 75.
79.	En dugtig fiskarpojke. Berättelse från Karl XII:s tid.	1: —
80.	Mingrelerflickan. Novell.	— 75.
81.	Karl XII:s drabanter.	— 75.
82.	Lotsens son.	— 60.
83.	List mot list.	— 40.
84.	Sista skottet.	— 40.
85.	Skolmästaren i Schwedt.	— 30.
86.	Oscar I:s löfte.	— 40.
87.	Historiska småberättelser.	1: 50.
88.	Bilder ur stockholmslifvet.	1: —
89.	Mellan tullarne. Bilder ur stockholmslifvet.	— 75.
90.	Sven Haraldssons äfventyr.	1: —
91.	Landalapojkarne.	1: —
92.	Bilder ur stockholmslifvet. II.	— 75.
93.	Stockholmsbilder. III.	— 75.
94.	Ur Historien och lifvet.	— 75.
95.	Smaklig måltid! Berättelse från skink- eller korftågen år 1598. — Födelsedagsgillet. Från Karl XI:s tid.	— 60.
96.	Flyktingen. Novell från sista finska kriget.	— 60.
97.	Ur vägen moskoviter! Skildring från ryssarnes härjning i stockholmskären 1719.	— 40.
98.	Bilder ur stockholmslifvet. IV.	— 75.
99.	Första vapenbragden.	— 30.
100.	En pojkbragd.	— 60.
101.	Feghet och hjeltomod.	— 60.
102.	Bland klippor och afgrunder.	— 60.
103.	Modiga kvinnor.	— 75.
104.	Stockholmsbilder. V.	— 60.
105.	En "dundertös".	— 45.
106.	Tre historiska berättelser.	— 45

